

EL OPÚSCULO SOBRE LA NORMATIVA VOCÁLICA (KITĀB ŠURŪṬ
AL-NAQT) DE ḤAYYŪŶ
(EDICIÓN Y TRADUCCIÓN)
Ḥayyūŷ's *Treatise on Punctuation (Kitāb šurūṭ al-naqt)*
(Edition and Spanish translation)

JOSÉ MARTÍNEZ DELGADO
Universidad de Granada

BIBLID [0544-408X (2005) 54; 185-230]

Resumen: El tratado, editado y traducido, es la primera muestra de una serie de trabajos redactados en árabe por los judíos de al-Andalus y con él se inauguró la Edad de Oro de la gramática hebrea andalusí. El método de Ḥayyūŷ le dio un vuelco a la concepción lingüística de la lengua hebrea en el medioevo. Este tratado contiene el germen de esa teoría y es una obra gramatical de transición a todos los niveles.

Abstract: The treaty published and translated here is the first sample of a series of works written in Arabic by the Andalusian Jews. It opens the Golden Age of Andalusian Hebrew Grammar. Hayyuj' method changed the Hebrew language conception in medieval times. This treaty contains the seed of this theory and overall it is an important transition grammatical work.

Palabras clave: Literatura Judeo-árabe medieval. Gramática Judeo-árabe medieval. Vocalismo hebreo. Edad Media en al-Andalus.

Key words: Medieval Judeo-Arabic Literature. Medieval Judeo-Arabic Grammar. Hebrew vowels. Al-Andalus Middle Ages.

1. Autor

Abū Zakariya' Yaḥyà Ibn Dāwūd, Ḥayyūŷ, de Fez (Marruecos), redactó su obra durante la segunda mitad del siglo X en Córdoba, capital por aquel entonces del Califato Omeya de Occidente.¹ En la época en que Ḥayyūŷ era aún un discípulo, los sabios judíos de Córdoba estaban inmersos en una profunda y dura polémica originada por los valores religiosos puestos en juego por el primer diccionario Hebreo-Hebreo de la Historia, el *Mahberet* de Menahem ben Saruq.² Esta controversia provocó

1. La laguna biográfica sobre Ḥayyūŷ es absoluta. Algunos apuntes sobre su vida pueden encontrarse en Derenbourg 1880 y en Ashtor 1966. Para una visión de conjunto Martínez Delgado 2004.

2. Sáenz Badillos - Targarona 1988.

la redacción del legado literario hebreo del siglo X en al-Andalus.³ La producción de estas obras filológicas hebreas se vio truncada a finales del siglo X con la aparición de los escritos gramaticales de Ḥayyūy en árabe. Su obra tuvo el mérito de conseguir durante el medievo que todos los judíos dedicados al estudio de la Biblia aceptasen de forma unánime no solo sus teorías fonéticas y morfológicas, sino también la nueva lengua científica en la que se expresaba.

No está claro ni el momento exacto ni las circunstancias de la aparición de los escritos de Ḥayyūy. Algunos especialistas consideran que su primera intervención es en hebreo, redactando determinados pasajes de las *Těšubot Talmidey Měnaḥem*,⁴ mientras que otros consideran que su primera intervención fue, algo más tarde, en árabe, el *Kitāb šurūt al-naqt*/Opúsculo sobre la normativa vocálica. Se tome la postura que se tome, el contenido, el estilo, el criterio gramatical y la disposición de este tratado árabe respecto a los de determinados pasajes de las *Těšubot Talmidey Měnaḥem* son idénticos, por lo que no hay, aparentemente, motivos para negar que ambos salgan de un mismo puño.⁵

2. *Kitāb šurūt al-naqt*

Este pequeño opúsculo, que no siempre disfrutó de la fama y difusión del *Libro de Ḥayyūy*, es conocido por tres nombres diferentes: *Kitāb al-naqt*, *Kitāb al-tanqīt* y ahora el nuevo *Kitāb šurūt al-naqt*. Todos estos títulos presentan variantes de una misma raíz árabe, *nqt* (puntuar, vocalizar), y aluden al contenido del tratado: las vocales hebreas. Con el tiempo, la versión manuscrita se independizó del resto de los escritos de Ḥayyūy y fue acumulando en su cola otros trabajos anónimos dedicados, en diferentes niveles, a las vocales hebreas.⁶ Existe una traducción hebrea de esta versión ampliada realizada por Abraham Ibn ‘Ezra’, muy fiel y literal, titulada *Sefer ha-Niqud*.⁷

3. Dicho legado lo componen las siguientes obras: *Maḥberet Měnaḥem*, Sáenz Badillos 1986; *Těšubot Dunaš*, Sáenz Badillos 1980; *Těšubot talmidey Měnaḥem*, Benavente Robles 1986; *Těšubot talmid Dunaš*, Varela Moreno 1981; y *Těšubot ‘al Sě‘adyah*, Schrötter 1866.

4. Allony 1950.

5. Basal 1992.

6. Eldar 2001.

7. Nutt 1870.

En la concepción de la época y del lugar del autor, las vocales eran tres: *ḍamma* /u/, *fatḥa* /a/ y *kasra* /i/, de ahí que el tratado aparezca dispuesto en tres capítulos, uno para cada vocal. Sin embargo, aunque coincide en cantidad con la concepción árabe, el autor opta por un orden diferente, más autóctono y “romanceado”: a, i, u (en hebreo a, e, o). Para Ḥayyūy, que es el primero en aplicar el esquema paradigmático *fa'ala* ideado en el siglo VIII por los gramáticos árabes,⁸ en hebreo existen dos tipos de letras, las sanas y las débiles (*'alef*, *waw* y *yod*). Además, todas las letras hebreas pueden aparecer vocalizadas o quiescentes. Cuando las letras aparecen vocalizadas son todas iguales, sin embargo, cuando quedan quiescentes, las sanas están explícitas, mientras que las débiles pueden o no estarlo, llegando a quedar ocultas gráficamente. En caso de que una palabra contenga una letra débil su vocalización será diferente respecto a la de una palabra sana. Esta variación vocálica será siempre compensatoria y su misión será la de equiparar las formas sanas y débiles con un mismo esquema, el de las formas sanas u originales.

El valor del *Kitāb Šurūṭ al-naqṭ* radica en que se trata de una obra de transición a todos los niveles. Es, que se sepa, la primera lectura gramatical de la *Masora* en al-Andalus. Es decir, el autor, tras una profunda reflexión en los individuos reflejados en la *Masora Tiberiense*, consigue entender, por primera vez, las reglas fonéticas y morfológicas que indican las vocales hebreas, al aplicar los esquemas morfológicos y analógicos desarrollados por los gramáticos árabes en Oriente. Además, este breve opúsculo está inspirado por las listas anónimas de los masoretas, de hecho, gusta diferenciar, a manera de doble columna, esquemas verbales y nominales, que sin una regla gramatical, no pueden ser correctamente interpretados.⁹

No es solo pionera en el contenido, sino también en su lengua, pues parece tratarse de la primera obra redactada en árabe por un judío en al-Andalus. A partir de esta obra, en lo que a gramática se refiere, se abandona el hebreo, que queda reservado al ámbito de la poesía, y emerge en la zona una variante nueva del árabe medio, el judeoárabe andalusí. Surge como idioma culto, similar al de oriente, mezclado con tecnicismos metalingüísticos hebreos, fijados por la tradición judía, y con otras particularidades del hebreo que el árabe no puede expresar pero sí

8. Versteegh 1980.

9. Dotan 2005.

describir perfectamente. Es una lengua viva y peculiar, no todo lo hebreo está en hebreo, en ocasiones los nombres de las letras del alefato son sustituidos por su equivalente árabe. La aplicación de los criterios gramaticales árabes a la lengua hebrea provoca la aparición de este nuevo idioma culto, variante judía de la lengua soberana, bien conocida por todos los usuarios cultos de la época.¹⁰ Este factor garantizaba el éxito y la difusión, tanto de la redacción como del criterio aplicado, pues era una adaptación de las corrientes intelectuales del momento. Es un efecto más en la gestación de esa multiculturalidad andalusí que enriquecía a la poesía hebrea en ese mismo momento y lugar.

Algunos manuscritos y versiones hebreas incluyen el *Kitāb šurūṭ al-naqṭ* dentro del *Libro de Ḥayyūy*, sin embargo, la nomenclatura empleada por el autor demuestra que es algo anterior en el tiempo a los tratados mayores sobre verbos débiles y geminados. Además de aparecer citado en el *Tratado de los verbos que contienen letras débiles y de alargamiento*,¹¹ lo confirma otro factor: la vacilación del autor a usar ora el paradigma *pa'al* (*pe'*, *'ayn* o *lamed*), ora la voz *ḥarf* “letra”, para el análisis de los componentes de la raíz. En su obra mayor, donde su teoría ha madurado completamente, el paradigma *pa'al* se implantará como modelo único para analizar las formas existentes y del que deducir las formas analógicas, no quedando lugar para otras nomenclaturas en este caso. A esto se suma el hecho de que en este tratado las letras débiles hebreas son cuatro, mientras que en la obra monográfica que les dedica descarta la letra *he'* reduciéndolas a tres. También la nomenclatura vocálica (*gadol-qāṭon*) empleada en este opúsculo de forma fija, será sustituida en los tratados mayores por sus nombres equivalentes (*qameṣ*, *ṣere*, *pataḥ*, *segol*).¹²

Otro factor a tener en cuenta es delimitar dónde termina este tratado. John W. Nutt editó en árabe sólo tres capítulos que con toda seguridad pertenecen a Ḥayyūy y que son los aquí comentados, editados y traducidos. Sin embargo, al tratado se le añadieron dos apartados más,

10. Así parece plantearlo Ibn Chiquitilla en su introducción a su traducción del *Libro de Ḥayyūy*. Nutt 1870.

11. Martínez Delgado 2004, 38.

12. Junto a esto, encontramos el empleo de la construcción *ism zāhir* “sustantivo” para referirse al genitivo de una cadena constructa nominal. Esta construcción no aparece nunca en los tratados mayores.

como se desprende de al menos cinco de las nuevas copias manuscritas y de otras copias localizadas por Eldar (2001), además de la traducción hebrea de 'Abraham Ibn 'Ezra', publicada por John W. Nutt. En estos apartados se explican los distintos acentos bíblicos, sus nombres y las variaciones de éstos en la lectura. Sin embargo, estos anexos no parecen pertenecer al tratado por varios motivos. Por un lado, sólo dos manuscritos cierran el libro después de estos anexos, el resto de las copias carece de colofón. Por otro lado, más convincente, en ningún momento aparece el fenómeno conocido como letra "quiescente débil" en estos pasajes, sello genuino de Ḥayyūy. Con todo, estos anexos, si no son de Ḥayyūy, al menos son consecuencia de su teoría. Ḥayyūy advierte en varias ocasiones que la gente no presta atención a la lectura y de ahí que no perciban las letras quiescentes débiles que no están reflejadas gráficamente. Parece que el opúsculo de Ḥayyūy fue acumulando, a manera de colofones, toda una literatura científica en judeoárabe dedicada a la correcta lectura del texto masorético y que puede denominarse "pseudo-Ḥayyūy".

3. Manuscritos

Esta nueva edición del *Kitāb Šurūt al-naqt* se basa en doce fragmentos, inéditos hasta el momento, de la colección Firkovitch, provenientes de la biblioteca nacional rusa de San Petersburgo, en su versión microfilmada de la biblioteca nacional de Jerusalén. Como base he utilizado las copias Firk. II Evr.-Arab. I 2491 y Firk. II Evr.-Arab. I 4571. Esta copia es la única que ofrece una lectura completa del texto. La siguiente descripción es superficial y no busca un análisis lingüístico detallado de cada espécimen, pues no es el objetivo de este trabajo, para lecturas específicas ha de consultarse el aparato crítico de la edición. Queda excluida de esta descripción la lectura publicada por John W. Nutt.

Texto Base (TB). Firk. II, Evr.-Arab. I 2491 (ff. 1-2b) - Firk. II, Evr.-Arab. I 4571 (ff.3a-11a). El primer fragmento está compuesto por dos folios y el segundo por quince. En su origen formaban una unidad y, por lo que parece, algunas hojas se separaron del bloque original y fueron catalogados como manuscritos diferentes. Es el único ejemplar completo proveniente de esta colección. Su grafía parece del siglo XIII en adelante y posiblemente sea oriental. Todos los folios se conservan bien. La primera página es la portada, y el resto es el texto desordenado. Este

ejemplar titula al tratado *Kitāb Šurūt al-naqt*. Todas las páginas tienen diecisiete líneas y marca las cabeceras de los capítulos con una letra mayor. Gráficamente se han perdido los sonidos árabes ذ, ث, y خ; solamente se conservan marcas para ض, ظ, y ج. Las formas hebreas aisladas sí están vocalizadas, las que forman parte de una cita no. 1r [Portada];¹³ 1v [1v de la edición]. 2 [10 r-v]. 3 [4 r-v]; 4 [5 r-v]; 6 [3 r-v]; 7 [2 r-v]; 8 [9 r-v]; 9 [8 r-v]; 10 [6 r-v]; 11[7 r-v]. El resto de los ff (12-15) contienen material sobre los acentos y texto bíblico con ejemplos vocalizados. Hay que señalar, que tal y como demuestran otras copias, en la Edad Media este anexo sobre los acentos bíblicos se entendió como parte del tratado original, pues no aparece el colofón del libro hasta el final de este pasaje. Sin embargo, su lengua parece demostrar que esto no es así, de ahí que no esté incluido en la nueva edición. La forma dialectal אלא para el interrogativo *por qué* podría ayudar a situar el texto en región egipcia.

α. Firk. II, Evr.-Arab. I 4572. Compuesto por catorce folios. Su grafía es muy similar a la de TB. Mucho más deteriorado y mutilado que TB, si bien puede leerse sin problemas. Este ejemplar titula al tratado *Kitāb Šurūt al-naqt*. Cada página contiene quince líneas y marca las cabeceras de los capítulos con una letra mayor. Prácticamente todas las voces hebreas están vocalizadas. El texto cuenta con marcas auxiliares que facilitan la lectura del árabe. En ocasiones encontramos marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ض, ظ, خ, غ y ج, si bien en el caso de las cuatro primeras el punto es superior y en la última inferior. Por lo general la letra ה equivale a ה̇ y no añade ninguna marca específica. La letra ח equivale a ح, pero si aparece marcada con dos puntos superiores indica que se trata de ح. 1-2r, La copia abre con unas tablas de flexión en las que se muestran los pronombres personales aislados y sufijados, por un lado verbales y por otros nominales. 2v [1v:1-14]; 3r [1v:14-2r:8]; 3v [2r:8-2v:4]; 4r [2v:4-16]; 4v [2v:16-3r:12]; 5r [3r:12-3v:6]; 5v [3v:6-4r:2]; 6r [4r:2-16]; 6v [4r:16-4v:11]; 7r [4v:11-5r:5]; 7v [5r:5-17]; 8r [5r:17-5v:14]; 8v [5v:14-6r:9]; 9r [6r:9-6v:6]; 9v [6v:7-7r:3]; 10r [7r:3-15]; 10v [7r:15-7v:11]. Los cuatro últimos folios no pertenecen al tratado, parecen ser resúmenes de otra gramática en la que se divide el discurso en nombre,

13. Una mano posterior, posiblemente la del propietario de la copia, escribió toda la portada con un texto que parece hablar de la historia de algunos gramáticos a los que atribuye catorce obras dedicadas a esta disciplina, el texto está muy deteriorado.

verbo y partícula. Los ff. 12v-14 contienen una introducción sobre la división del verbo y ejemplos de los paradigmas empleados en aquella época, a los que acompañan citas bíblicas, con marcada función nemotécnica y didáctica.

א. Firk. II, Evr.-Arab. I 4557. Compuesto por nueve folios. Se conserva bien, salvo los tres primeros folios donde la lectura es difícil. Esta copia titula al tratado *Kitāb al-naqt*. Cada folio contiene veintiuna líneas y no indica los diferentes apartados con una letra de mayor tamaño. El hebreo carece de vocales. El texto carece de signos auxiliares que faciliten la lectura del árabe. En ocasiones encontramos marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ض y ظ. 1r [portada]; 1v [1v-2r:4]; 2r [6v:15-7v:1]; 2v [7v:1-8r:4]; 3r [5v:9-6r:10]; 3v [6r:11-6v:14]. Los seis últimos ff no pertenecen al tratado, 4r contienen material sobre los acentos, y listas masoréticas sobre las letras que pueden permutarse (4r-6r), palabras homógrafas (6r-8v) y esquemas vocálicos (8v-9r), de marcado carácter caraíta.

א. Firk. II, Evr.-Arab. I 2825. Compuesta por ocho folios es una de las copias más cuidadas y mejor conservadas de todas. Aunque carece de preludio y de colofón, una mano posterior marcó la parte superior del folio 1r con el dígito occidental 20, por lo que parece formar parte de una unidad mayor. Cada folio contiene veinte líneas y marca las cabeceras de los capítulos con una letra mayor. El texto cuenta con marcas auxiliares que facilitan la lectura del árabe. Destacan las vocalizaciones en *šere* de las preposiciones árabes לְ וְ. En ocasiones encontramos marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ض, ظ, غ, ج, si bien en el caso de las tres primeras el punto es superior y en la última inferior. Por lo general la letra ה equivale a ه y no suele añadir ninguna marca específica. La letra ת equivale a ث, pero si aparece marcada con dos puntos superiores indica que se trata de ت. Todos los casos hebreos aparecen correctamente vocalizados. 1r [1v:17-2r:16]; 1v [2r:16-2v:16]; 2r [2v:16-3v:1]; 2v [3v:1-17]; 3r [4r:1-17]; 3v [4r:17-4v:17]; 4r [4v:17-5r:17]; 4v [5v:1-6r:1]; 5r [6r:1-6v:2]; 5v [6v:2-7r:2]; 6r [7r:2-7v:3]; 6v [7v:3-8r:3]; 7r [8r:3-8v:3]; 7v [8v:3-9r:3]; 8r [9r:3-9v:3]; 8v [9v:3-10r:3].

א. Firk. II, Evr.-Arab. I 2721. Es parte de una gran copia que contienen los tratados mayores de Ḥayyūy, aunque sólo los últimos cinco folios contienen fragmentos del tratado de la vocalización. Su estado es lamentable y su lectura dificultosa. Cada folio contiene veinte líneas y

carece de marcas para las cabeceras de los capítulos. No hay signos auxiliares que faciliten la lectura del árabe. En escasas ocasiones vocaliza el hebreo. 22r [1v:14-2v:2]; 22v [2v:2-3r:8]; 23r [5v:11-6r:17]; 23v [6r:17-7r:6]; 24r [7r:6-7v:10]; 24v [7v:11-8r:14]; 25r [8r:15-9r:5]; 25v [9r:5-9v:11]; 26r [9v:11-10r:16]; 26v [10r:16-11r:4].

η. Firk. II, Evr.-Arab. I 4576. Es parte de una gran copia que contienen los tratados mayores de Ḥayyūy, aunque sólo un folio y medio contiene un fragmento del tratado de la vocalización, al que titula *Kitāb al-tanqīh*. Una vez más, al final, aparece el anexo dedicado a los acentos. Cada folio contiene quince líneas. Aunque el texto árabe carece de cualquier marca auxiliar que facilite la lectura del árabe, el hebreo sí está vocalizado. 87v [1v:1-8]; 88r [1v:8-2r:6]; 88v [2r:6-2v:4].

ι. Firk. II, Evr.-Arab. I 2920. Compuesto por dos folios de quince líneas cada uno. Se trata de una copia muy cuidada. Contiene todo tipo de signos auxiliares que facilitan la lectura del árabe. En ocasiones encontramos marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ض y ظ. Por lo general la letra η equivale a ة y no suele añadir ninguna marca específica. La letra η equivale a ث, pero si aparece marcada con dos puntos superiores indica que se trata de ت. Todos los casos hebreos aparecen correctamente vocalizados. 1r [2r:16-2v:10]; 1v [2v:11-3r:5]; 2r [5v:14-6r:7]; 2v [6r:7-6v:1].

κ. Firk. II, Evr.-Arab. I 2558. Compuesto por dos folios de quince líneas cada uno. En la esquina superior izquierda del primer folio leemos en caracteres árabes el número quince, por lo que parece pertenecer a una unidad mayor. Carece de signos auxiliares de lectura y es selectivo vocalizando el hebreo. 1r [2v:17-3r:10]; 1v [3r:10-3v:2]; 2r [8r:5-15]; 2v [8r:15-8v:10].

λ. Firk. II, Evr.-Arab. I 2408. Aunque compuesto por seis folios, sólo uno y medio contienen fragmentos del tratado de la vocalización. Su grafía parece ser la más antigua de todas. Está muy deteriorado, sobre todo en su parte inferior. Cada folio tiene diecisiete líneas. Cuenta con marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ض و ظ. El hebreo carece de vocales. El resto de la copia contiene material del anexo sobre los acentos (2r-6r) y sobre las consonantes que se permutan antes comentado (6r-6v). 1r [10r:13-10v:9]; 1v [10v:9-11r:5]; 2r [11r:5-11r:7].

μ. Firk. II, Evr.-Arab. II 304. Compuesto por siete folios de once líneas cada uno. Se trata de una edición muy cuidada con las cabeceras de

cada capítulo muy bien marcadas y con todo tipo de signos auxiliares que facilitan la lectura del texto árabe. Tres puntos formando un triángulo indican que la voz no es árabe y por ello nunca vocaliza el hebreo. Cuenta con marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ج و ض, si bien en el caso de la primera el punto es superior y en la última inferior. La letra ת equivale a ت, pero si aparece marcada con dos puntos superiores indica que se trata de ث. 1r [10v:8-14]; 1v [10v:14-11r:2]; 2r [9r:5-11]; 2v [9r:11-16]; 3r [9r:17-9v:5]; 3v [9v:5-11]; 6r [10r:5-11]; 6v [10r:11-15]; 7r [10r:16-10v:4]; 7v [10v:4-8]. Los ff 4-5 pertenecen al anexo sobre los acentos.

⤴. Firk. II, Evr.-Arab. I 2530. Compuesto por dos folios. El primero es la portada, que titula al tratado *Kitāb Šurūṭ al-naqt*. La contraportada continúa con el tratado, con una cabecera de cuatro líneas, además de dieciséis líneas de texto. El otro folio también tiene veinte líneas de texto. Las cabeceras están bien marcadas. Tiene todo tipo de marcas auxiliares que facilitan la lectura, especialmente, la del árabe. Destacan las vocalizaciones en *šere* de las preposiciones árabes עַל וּלְ. Cuenta con marcas para las letras hebreas equivalentes a las árabes ظ, ض, ج و غ, si bien en el caso de las tres primeras el punto es superior y en la última inferior. La letra ת equivale a ث, pero si aparece marcada con dos puntos superiores indica que se trata de ث. El hebreo está vocalizado. 1r [Portada]; 1v [1v:1-16]; 2r [10r:3-10v:2]; 2v [10v:2-17].

4. Edición

La siguiente edición está dispuesta según el original. He reproducido casi todos los símbolos empleados por el copista para facilitar la lectura, así como sus errores. He vocalizado las voces hebreas siguiendo al copista, a pesar de que a veces confunde *pataḥ* con *segol*, desfigurando el original, como en el caso de la voz מְלַכָּה (א2:6). Entre corchetes y en un cuerpo menor añado frases que ha omitido el copista y cuya presencia queda abalada por el contexto, el resto de las copias y la traducción hebrea. Entre llaves incluyo las líneas de texto que el copista ha añadido en los márgenes, sin que estas alteren la numeración de las líneas.

Leyenda del aparato crítico:

ן	texto publicado por Nutt / text edited by Nutt.
+	adición / addition.
~	omisión / omission.
(en lugar de / instead of.
;	otra lectura / another reading.
א"ב	diferente orden / different order.
-	hasta / until.
/	nueva variante / new variant.
[]	comienza o termina el manuscrito / the manuscript begins or ends.

[ב] בשם יי חכמתא לחכימין בה'
 כתאב שרוט אלנקט ליחיי בן דאווד בן זכריא חיוג
 אלפאסי רצי אללה ענה... קאל רח' אללה תע'

- אעלם ירחמך אללה אן אלקמץ אלגדול ואלקמץ אלקטון
 לא יקעאן אבדא אלא עלי חרף לין סאכן טאהר כאן 5
 פי אלכט או גיר טאהר ולא יקעאן מן חרוף אללין אלא
 עלי אף או עלי הא מתל בָּרָא פאן אלבית קמץ גדול
 ללסאכן אללין אלכפי אלדי בינה ובין אלא ואלרא איצָא
 קמץ גדול ללסאכן אללין אלטאהר פי אלכט והו אלאלף ו'
 ומתלה יצָא וקָרָא ורָאָה ועָשָׂה וקמץ קטון מתל יָרָד 10
 פאן אליוד קמץ קטון לאן בינה ובין אלא סאכן כפי לין
 ואלרא איצָא מתלה קמץ קטון ומתלה יצָא מָאן חָרַף
 וחרוף אללין פי לגתנא ד' והי אלאלף ואליווד ואלואו ואלהא
 אלא אן אלהא אן לאנת פלא יטָהר לינהא אבדא אלא פי
 אַכְרֵ אלאסם או פי אלפעל ואמא פתח גדול וקטון 15
 פאכתר וקועהמא עלי סאכן טאהר פי אללפט גיר לין
 נחו קולך אָמַר פאן אלאלף קמוצה ללדי דכרתה ואלמים

3-1. א' בינו הדא כתאב שרוט אלנקט ממא ועני בתאליפה מר רב יחיי בן דאווד נייע אלמערופ חיוג. ב' בשם יי אל עולם כתאב אלנקט לחיוג קאל יחיי בן דאווד ראייע. ה' כתאב אלתנקיט לה איצא. י' בשם המעוז נותן עזיש כתאב שרוט אלנקט ליחיי בן דאווד בן זכריא חיוג אלפאסי רצי אללה תע' ענה אמין קאל רחמה אללה תע'. נ' כתאב אלתנקיט איצא לה 4. ב' נ' ; קמץ גדול וקמץ קטון 5. י' ~ לין \ ב' ה' נ' טאהרא (טאהר \ ב' ~ כאן 6. א' ב' ה' נ' אס) או 7. ב' נ' ; אלף או הא \ ב' נ' ; אלבא 7. ב' ~ אללין \ נ' אללין + [פין אלכט 8. א' ב' ~ אללין 9. ה' ; ומתל 10. ב' ; אליא \ ב' נ' ; סאכן לין כפי 11. י' ~ קמץ 12. א' ב' י' ק' ; ארבעה \ נ' ; ארבע \ ב' ; ואליא \ ה' נ' ס'יא אלאלף ואלהא ואלואו ואליא 13. [ד'] אלא אן אלהא 14. נ' ; פאמא אלפתח גדול ואלקטון 15. ה' אלכט) אללפט 16. ב' נ' ~ קולך \ [ג'] נחו קולך \ ג' ; לאלדי \ א' ואלמאם \ ה' ~ ואלמים פתוחה

- [א2] פתוחה לוקועהא עלי סאכן גיר לין והי אלא ומתלה
 שְׁמֵר וְעִמְד וְנִתְּן וְנָחוּ הָדָא וּפְתַח קְטוֹן מִתַּל אֶקְרָא
 פֶּאן אֵלֵאֵלֶּף פְּתוּחָה לִלְסֵאכֵן אֵלְטָאָהֶר פִּי אֵלְכֵט־וֹ וְהוּ
 { אֵלְקוּף וּמִתְלָה נְאָדִם אֵלֵאֵלֶּף פְּתוּחָה לִלְסֵאכֵן אֵלְטָאָהֶר פִּי אֵלְלֶפֶט }
- אֵלְמִנְדָּגִם פִּי אֵלְדָּאֵל וְלִדְלֶךְ אִשְׁתַּדַּת אֵלְדָּאֵל וְכֵל חֶרֶף מִשְׁדָּר
- מִקָּאָמָה מִקָּאָם חֶרְפִּין וּמִתְלָה אֶשְׂא אֶזְרֹעַ אֶקְרָא 5
 מְרַבְּבָה מְמֻלְכָה פֶּאֶעֱתֵבֵר הָדָא וְאִמְתַּחְנָה כִּמָּא וְצִפְתַּ
 תְּגִדָּה עֲלֵי חִסְבִּי מָא דְכִרְתָּ וְאוּצַח אֵלְדָּאֵלֵי עֲלֵי מָא דִּי
 דְכִרְתָּ מִן וְקוּעַ אֵלְקִמֶץ אֵלְגִדוּל וְאֵלְקִמֶץ אֵלְקִטוֹן עֲלֵי סֵאכֵן
 לִין וּפְתַח גִּדוּל וְקִטוֹן עֲלֵי גִיר לִין אֵן אֵלְפֶעֶל אֵלְמֵאֶצִּי מִן
- גִּי אַחֲרָף עֲלֵי וּזֵן פֶּעֶל אֵדָא כֶּאֱן צַחִיחָא בְּלֵא חֶרֶף לִין 10
 פִּי אֵכְרָה פֶּאן אֵלְעִין מִנָּה וְכֵל מָא אֵשְׁתַּק מִנָּה פְּתַח גִּדוּל
 אֵבְרָא לוקועהא עלי סאכן טָאָהֶר פִּי אֵלְלֶפֶט גִּיר לִין נָחוּ
 קוּלֶךְ אֶמֶר אֶמְרֵתִי אִמְרֵנוּ אֶמְרֵתֶם אֶמְרֵתֶם
 אֶמְרֵתֶן מוּצַע אֵלְעִין מִן הָדָא אֵלְפֶעֶל אֵלְמֵאֶצִּי פְּתַח
- גִּדוּל וְהוּ אֵלְמֵם לִלְסֵאכֵן אֵלְטָאָהֶר פִּי אֵלְלֶפֶט וְהוּ אֵלְרָא 15
 וּמִתְלָה שְׁמֵר שְׁמֵרֵתִי שְׁמֵרֵנוּ וּמָא אִשְׁתַּקַּת מִנָּה
 פֶּאן כֶּאֱן הָדָא אֵלְפֶעֶל אֵלְמֵאֶצִּי מְעַתְלָא אֵעֲנִי אֵן יִכּוֹן

{ 4. } איוב לא, לד

1. ה' והו אלווא (והי אלא) 3. ב' פתוחה + לוקועהא עלי סאכן גיר לין פי אללפט והו אלקאף { 4. } ב' פתוחה + לוקועהא עלי סאכן גיר לין אלא אנה מנדגם \ א' ד' נ' אללפט (אלכט) 4. ד' והוא (פי \ ב' ; פלדלך \ ג' נ' ~ אלדאל 5. ה' נ' אקדח) אקרא 6. א' ד' ה' עלי מא (כמא 7. נ' ~ חסב \ נ' דכרת + אן שא אללה \ נ' ואיצא) ואוצח \ א' ד' ה' עלי + דלך 8. א' ד' ה' ; קמץ גדול וקמץ קטן \ נ' ; אלקמץ גדול ואלקמץ קטון 9. א' ; לין \ א' ה' ; ואלפתח אלגדול ואלקטון \ נ' גיר לין + פי אמר \ נ' ~ אן אלפעל – פי אכרה \ א' ד' ; אלמאץ מן תלאת 10. ג' ה' ; תלתה 11. א' ד' ה' נ' פאן + מוצע 12. נ' ; לוקועהא 13. א' ד' ~ אמרת אמרתם \ ה' ~ אמרת 14. ק' ; הזה \ א' ד' ה' ; אלמאץ 15. ב' ה' נ' ; והו אלמים 16. [ו] שמרנו 17. ו' ; הדח

- [בב] מוֹצֵעַ אֱלֵלָאָם מִנְה חֶרֶף לִין רִגְעַ עֵין אֱלִפְעַל קִמְץ גְדוֹל
 לִלְעֵלָה אֱלֹתֵי דְכֵרֶת אֵין מִן טְבֵעָה לֹא יִקַּע אֲבֵרָא אֱלֹא עֲלֵי
 חֶרֶף לִין סֹאכֵן מִתַּל בְּרָא וּמֵא אֲשֵׁתִקֶת מִנְה נַחו
 קוֹלֶךְ בְּרָאֲתָהּ וּבְרָאֲנֵי וּבְרָאֲתֵי וּבְרָא וּבְרָאֲתָם וּמִתַּלָּה
 יִצָּא וּקְרָא וּמֵא אֲשֵׁתִק מִנְהֵמֵא מוֹצֵעַ אֱלֵעֵין מִן אֱלִפְעַל 5
 אֲבֵרָא קִמְץ גְדוֹל לֹקוּעָה עֲלֵי חֶרֶף לִין פִּקְד כֹּאן כִּלְאִפְהַ
 לִלְפַעַל אֱלֹאֹל וְהֵמֵא עֲלֵי וֶזֶן וְאַחַד אֲעֵנִי אֵן אָמַר וְשִׁמַּר
 עֲלֵי וֶזֶן יִצָּא וּקְרָא פִלִּיס הֵדֵא אֱלֹא לִלְעֵלָה אֱלֹתֵי דְכֵרֶת
 וּמִמֵּא יִדֹל אִיצָּא עֲלֵי מֵא דְכֵרֶת אֱלֹאֲסִם אֱלֹדֵי פִי אֲכֵרָה
 הֵא אֱלֹתֵאֲנִית נַחו עֲבָה אֱלֹדֵאֵל קִמְץ גְדוֹל לֹקוּעָה עֲלֵי 10
 סֹאכֵן לִין וְהוּ אֱלֹהֵא פֹאן אֲצַפְתָּה אֱלֵי אֲסִם טָאֵהֵר אֲדִכְלַת
 אֱלֹתֵא בְדֵלֵא מִן אֱלֹהֵא וּפִתַחַת אֱלֹדֵאֵל בְּפִתַח גְדוֹל לֹקוּעָה
 עֲלֵי סֹאכֵן גִּיר לִין נַחו קוֹלֶךְ עֲדַת דְבוּרִים וּמִתַּלָּה עֲצָה
 וְשִׁינָה וְתוּרָה וְחֻקָּה מֵא לִם תְּצַפְהֵם אֱלֵי אֲסִם טָאֵהֵר
 כֹּאן אֲלֹחֶרֶף אֱלֹדֵי יִלְיָהֵא אֱלֹתֵאֲנִית קִמְץ גְדוֹל פֹּאֲדֵא 15
 אֲצַפְתָּ וְאַחַדָּה מִנְהֵם אֱלֵי אֲסִם טָאֵהֵר רִגְעַ פִּתַח גְדוֹל
 לֹקוּעָה עֲלֵי סֹאכֵן טָאֵהֵר וְכִדְלֶךְ כֹּל אֲסִם מִן ג' אֲחֶרֶף

13. שופי יד, ח

2. ק' אלא (לא 4. [סוף ה'] ובראנו 5. נ' ; ומא אשתקת ו' ; פעל 6. נ' ; לוקועהא 7. א' ; אלפעל אלאול
 ו' ; המה 9. נ' וצפת) דכרת 11. נ' סאכן + גיר ו' ק' ; והי 12. ו' ; ללוקעהא 13. נ' והו (נחו 14. נ' ; תצפהא
 15. נ' פאן) כאן ו' א' אלדי עליהא 16. א' נ' ; ואחדא ו' נ' ; מנהא 17. נ' ; לוקועהא ו' [ז'] וכדלך ו' ג' ו' ;
 תלתה ו' ; תלאת

- [א3] או מן ד' או מן ה' או אכתר ופי אכרה הא אל־תאנית מא
 תבתת אלהא כאן מא פוקהא קמץ גדול ומא לם תתבת
 ענד אל־צ־אפה אלי אסם ט־אהר ואבדלת אלהא מנהא
 רגע מא פוקהא פתח ללעלה אלתי וצפת פאן קאל קאיל
 5 אן בין אלמים ואלרא פי אָמר ושמר סאכן לין וקד וקע
 פתח עליה קיל לה אנמא תוהמת דלך לאן אמתדאד
 אלמים מע אללחן פאנטר אלי אדראג אלכלאם יח־סם הדא
 אל־והם אלא תר־י אן נְתָן יוי תשועה בארם, כְּמָה לך בשרי,
 וְאָמַר לוּ, ואמר לך, סקט אללחן מנהא ענד אדראג אל
 10 כלאם ולם יטהר פיה סאכן לין פאן אוקפת אלכלאם
 וקטעתה ולם יכן לך סביל ע־לי אדראגה רגע אלסאכן לין {ט' אלי}
 וכאן קמץ ואכתר אלוקוף ותמאם אלכלאם פפי אתנחא
 וסוף פסוק נחו קולך ויוי פקד את שרה כאשר אָמר
 תבת סאכנה ורגע קמץ אד לא סביל אלי אדראגה
 15 ומתלה ובדרך חטאים לא עָמַד ומתלה כתיראָ ואמא
 אלקמץ פלא יזול ולא יחול מע תצרף אללח־אן ואדראג
 אלכלאם כמא יערץ ללפתח נחו עָשָׂן פאן אלעין פי עָשָׂן

8. מל"ב, ה, א; תה"י, סג, ב, 9. שה"ש ב, י; שמ"ב יא, כ, 13. ברי' כא, א, 15. תה"י, א,

1. א' ד' או מן ד' + אחרף ו' זי; או ד או ה ו' ג' ו' ; ארבעה ו' נ' ; ארבע ו' א' ג' ו' ; כמסה ו' נ' ; חמס ו' נ' ;
 פי אכרה 3. נ' אלתיא) אלהא 5. א' ; אלמאס ו' ד' ; אלמס ו' נ' ; וקע עליה פתח 6. ז' נ' ; לאמתדאד 7. ד' ;
 ; אלמס ו' נ' אללחן) אלמים ו' ד' ; פאנצר ו' ג' אכראג) אדראג ו' ז' ; יחסום פי הדא ו' נ' ; יחכס הדא
 אלוהם 8. א' ג' אלי) אלא ו' א' ג' ; בארם ו' ז' ~ לארם 9. ק' אכראג) אדראג 10. נ' ; לם יטהר 11. א' ז' נ'
 ; וקטעת ו' ז' יטן) יכן ו' נ' ; אללחן 12. א' ז' נ' ; אתנח ו' ג' ; אתנחתא 14. א' ; ליס סביל לך

- [בב] קמץ ללסאכן אללין אלדי בינה ובין
 [אלשין ואלשין איצא קמץ ללסאכן אללין אלדי בינה ובין]
 אלנון ומתלה זָהב
 ודבר ושלל וקָר וברד ואבק ואשם. ואיצא יָשר וחכם
 ורָשע וקָלל וקָרש וקָדש לאנהם אסמא לא אפעאל פֿ
 פלדלך תבתא אלסאכנאן גְמיעא ללעלה אלתי דכרת
 פאן ארדנא מנהא פעלאַ מאַציאַ סקט אלסאכן אלתאני 5
 אלדי בין עין אלפעל ולאמה פי אדראג אלכלאם ורגע פתח
 נחו קולך והר סיני עֶשן כָלו. לאן תפסירה תדכן ומתלה
 ושלל שללה וכוֹזוּ בְנָה אללאם פתוחה לאנה פעל מאַצי
 ומתלה אָשם הוא אָשום אָשם אלאול קמץ לאנה אסם
 ואלתאני פתח לאנה פעל מאַץ ומתלה וכוֹרד בְּרָת הַיַּעַר 10
 אלרא פתוחה לתנפצל ען כָּרד כָּבד מאד. ומתלה ולבי
 קָלל בקרבי אללאם פתוחה לאנה פעל מאַץ לתפצל ען
 כי יִמְצא קָלל ומתלה ונתתיה לאשר יָשר כְּעִינִי. לתפצל
 ען צדיק ויָשר הוא. ומתלה בני אם תָּכֶם לבך לתפצל ען
 בֶּן תָּכֶם ישמח אב. ומתל דלך כתייר. ואעלם אן עֶשן 15
 ואכואתה תתגיר בניתהא ען אלאצאפה ויסקט אלסאכן
 אלתאני אעני אלדי בין עֵין אלאסם ולאמה וירגע מוצע

7. שמי יט, יח 8. יח' כט, יט 9. וי' ה, יט 10. ישי' לב, יט 11. שמי' ט, יח; תה' קט, כב 13. דב' כא, א; יר' כז, ה
 14. דב' לב, ד; משי' כג, טו 15. משי' י, א

1. זי' נ; קמוצה א' נ; בינהא א' ג' ~ [אלשין – ובין] א' זי' נ; [קמוצה] א' נ; [בינהא] 2. נ' ברך (ברד א' נ' אבק
 + עפר 3. נ' ~ וחדש לאנהם 4. נ; תבת 6. נ; ירגע 8. נ' ~ ובזו בזה 9. נ' אשם + ליי 10. נ; מאצי 12. נ'
 ; מאצי א' נ' ~ לתפצל – חלל א' נ; לינפצל א' ג; לתנפצל 14. נ' ~ הוא א' נ; לינפצל א' ג; לתנפצל
 16. א' נ; ואכואתהא א' נ' ענד) ען

- [א4] אלעין פתח נחו קולך. עשן העיר פאן אלשין פתוחה לוקועהא
 עלי אלנון והו אלסאכן גיר לין ומתלה דְּבַר המלך. וְהֵב
 אופיר, תְּלַל חרב, אָבֶק רגליו, עֶפֶר שמרון, בְּקָר זבח
 השלמים, תְּכֶם לב, יֵשֶׁר דרך. ומתלה כתיר ואן תוהם פיהא
 סאכן פאנמא הו למדה אללחן פאדא אסקטנא אללחן 5
 ואדרגנא אלכלאם סקט אלסאכן אלמתהום פאפהם תנתפע
 אן שא אללה תע'.. **באב אכר**
 אעלם אנה קד יקע איצא פתח גדול וקטון עלי סאכן
 לין והי אבואב שדת ען אלגמלה לעלה מא אד אכתר
 באבהמא מְנַטְרַד עלי אלרתייב אלתי דכרת ואנא 10
 אדכר מן תלך אלשאדה אבעאץ יגב עלי אלמתעלם
 חפטהא ואלוקוף עליהא. פאקול אנהמא אדא וקעתא
 עלי סאכן לין פי אלאפעאל ואלאסמא ואלמצאדר פאכתר
 וקועהמא יכון עלי הדה אלאחרף ואלאלף ואלהא ואלחא
 ואלעין נחו שער פאן אלשין ואלעין מפתוחתאן פאמא 15
 אנפתאח אלעין פלוגהה אלמערופ אלדי [דכרת] לאן ליס בין אלעין
 ובין אלאר סאכן ימנע מן פתחה ואלרא סאכן טאהר

1. יהוי ח, כ; 2. שמי"א כא, ט; דה"א כט, ד; 3. במי יט, טז; נח' א, ג; מל"א כ, י; במי ז, פח; 4. שמי' לא, ו; משי' כט, כז

1. נ' פתח + גדול 2. נ' ; סאכן 3. א' אופיר + וזהב הארץ ההיא טוב \ נ' אופיר + וזהב הארץ ההיא ומתלה 4. א' ; תוהמת 5. נ' ; ואנמא \ נ' פאן) פאדא 6. א' נ' סקטת אלסואכן אלמתהומה \ ג' ; סקטת \ ג' ; אלמתהומה \ נ' תעלם) תנתפע 7. א' נ' ~ תעי 8. נ' אן) אנה 9. נ' ; אללין \ נ' ; גמלה \ נ' אכתר דלך ומטרד 10. נ' ; אלדי 12. נ' ואכבר) אדכר \ א' ; אלבעץ \ ק' ; אבעאצא 12. א' ~ עליהא \ נ' ; אנמא \ ק' ; וקעתאן 13. א' ; ליון 14. א' נ' עלי + אחד \ א' אלאחרף + והי 15. א' ק' ; מפתוחתאן 16. א' ; אלמערופה אלתי \ ג' ~ [דכרת] \ נ' בינה) בין אלעין

- [ב4] פי אללפֿט פֿלדלך אנפתח ואמא אלשין פהו אלשאד
 ען אלוגה אלדי דכרת לאן בינה ובין אלעין סאכן לין
 והדא אלמסמא מלעיל ותפסיר מלעיל סקוט אלתאני
 ותבאת אלואל פאעתבר הדא. ואעלם אן כל אסם
 או מצדר עלי גֿ אחרף סקט מנהם אלסאכן אללין אלדי 5
 בין עין אלסם ולאמה ותבת פיה אלואל אלדי בין פא אל
 אסם ועינה מכתובאֿ כאן פי אלכט או גיר מכתוב פהו
 אלדי יקאל לה מלעיל מתל שַעַר ונַעַר וחוּדֶשׁ וקוּדֶשׁ
 וְאָרְךְ ושלג ותוֹאֵר וּאוֹרַח לאן בין אלשין ואלעין פי שער
 סאכן כפי גיר טֵאָהַר פי אלכט כמא אן בין אלחא ואלדאל 10
 פי חודש סאכן לין והו אלואו וליס בין אלעין ואלרא פי שער
 סאכן לין ולא טֵאָהַר פי אלכט ולא פי אללפֿט כמא ליס פי אל
 דאל ואלשין פי חדש סאכן לין פהדה עלה מלעיל.
 ואמא מלרע פכל אסם או מצדר עלי גֿ חרוף תבת פיה
 אלסאכן אלואל אלדי בין פא אלסם ועינה ואלסאכן אלתאני 15
 איצא אלדי בין עין אלסם ולאמה פהו אלמסמי מלרע
 והו אלקמץ גדול מתל עֶשֶׂן וּשְׁלָל ואכואתהא פאן בין

2. נִ ; בינהא אִ ; לין 3. אִ והדא + הו אִ ; אלמסמי אִ אִ נִ סקוט + אלסאכן 5. גִ תלתה אִ ; תלאת
 אִ נִ סקט מנה אִ מנהא אִ נִ אלסאכן + אלתאני 9. נִ ~ ואורח 12. גִ ~ ליס אִ ; בין אלדאל אִ נִ
 חודש + איצא 14. אִ תלתה אִ ; תלת אִ נִ תלאת 17. גִ ; אלגדול אִ נִ ; ואכואתהמא

- [א5] אלעין ואלשין פי עשן ובין אלשין ואללאם פי שלל סאכן לין
 גיר טאהר פי אלכט כמא אן איצא בין אלשין ואלנון [פי עשן] ואללאמין
 פי שלל סאכן לין פהדה עלה מלרע פכל אסם גא עלי וזן
 פעל ואסטה אחד הדה אלד' אחרף פהו מלעיל ומרצע
 פא דלך אלאסם או אלמצדר מפתוח אבדא מתל שער 5
 ונעל ונער ופעם וכעס ורעם ורעד ולעג ומעל ומחץ
 ושחק ופחד ורהב ושער ושחת ולהב. וקד שד מן הדא
 אלכאב מתל ו' אחרף או ז' והם נקר וזהב וקהל ורעב
 ומחר ואחד ואחת אחר. פאמא קהל וזהב ונהר ורעב
 ומחר פיהם תבת סאכנא לל ואחד מנהם ולחקו באלכאב 10
 אלאל אעני עשן ואכואתהא. ואמא אחד ואחת ואחר
 פקד שרת ען באב עשן ואצחאבהא וען באב שער
 ואכואתהא לאנהא פתוחות ואיצא מלרע פאחפט הדה
 אלאסמא וקף עליהא תנתפע. ואעלם איצא אן שער
 ואכואתהא ליס תגיר בניתהא ענד אצאפתהא 15
 אלי אסם טאהר כמא תגיר בנייה עשן ואצחאבהא
 ענד אלצאפה אלי אלאסם נחו קולך שער עירו, שער

17. בר' כגי; מל"א כב,י

3. ג' או (גא \ נ' או מצדר) גא 4. א' ; ואוסטה \ נ' ; ואוסטה \ א' ; הדה ד אחרף \ ג' ; אלארבעה \ נ' ;
 אלארבע \ נ' ; פהי 5. נ' ~ דלך 6. נ' ס"א \ א' ומחץ + ונחל 7. ג' ושחר) ושער 8. א' ג' ; סתה אחרף או
 סבעה \ נ' ; שת אחרף או שבע וחי \ נ' וזהב + וקלל 9. נ' ; ואמא \ נ' ס"א 10. א' פהם) פיהם \ נ' פקד)
 פיהם \ נ' ; סאכן \ א' נ' ; ולחקוא 11. נ' ; ואכואתהמא 14. נ' ; ותנתפע אן שא אללה 16. א' ; תתגיר \
 א' ג' ; ואצחאבאתהא 17. א' נ' : אלי אסם טאהר

[ב5] שמרון, נער שאול, להב המזבח, נחל מצרים פהכדא
מגרי גמיע הדא אלבאב ולא יגוז [שער העיר ולא] נער שאול ולא להב המז'
ולא נעל רגליו ולא נחל מצרים פאפהם .. °:

אעלם אנה אן כאן	באב אכר מנה	
	מן הדא אלאסמא ואלמצאדר אעני דואת אלעין ואלהא ואלחא	5
	פעל מאצי רגע מוצע פא דלך אלפעל קמץ גדול ומוצע	
	עינה פתח ולחק הדא אלפעל אלמאץ מן הדא אלבאב באל	
	פעל אלמאץ מן עשן ואכואתהא יצם מעהא פי באבה	
	נחו מעל מעל בחרם אלמים אלאולי קמץ גדול ועינה פתח	
	גדול כמה כאנת בחסבהא לאנה פעל מאץ ואלתאני מפתוח	10
	אלמים ואלעין לאנה מצדר ומתלה ופחד ורחב לבבך אלפא	
	פי פחד קמוצה ללפרק אלדי בינה ובין [פחד נפתח ואלרא פי רחב קמץ גדול	
	ללפרק אלדי בינה ובין] רחב ובבל. ואמא	
	אלחא ואלהא פבקייתהא עלי חאלהא מפתוחין כמה כאנתא	
	פי אלמצדר קבל כרוגה אלי פעל מאץ ואנמא יתעלק אל	
	תפסיר מן מוצע אלסאכן ומתלה כי כמו שער בנפשו כן	15
	הוא. אלשין קמץ ליעתול ען שער עירו. ומתלה רחב פי	
	אלפרק אלדי בינה ובין רחב לא מוצק תחתיה ומתלה	

1. שמ"ב ט,ט; שופ' יג,כ; יהו' טו,ד. 9. יהו' כב,כ. 11. יש' ס,ה. 12. תה' פז, ד. 15. משי' כג,ז. 16. ברי' כג,י; שמ"א ב,א. 17. איוב לו,טז

1. נ: נחל מצרים א; א; פהכדי 2. גי' ~ [שער העיר ולא] 3. א' נ: ~ ולא להב המזבח א; נ; פאעלם דלך 6. נ; פעלא מאציא 7. גי' פתח + דגול א; נ; אלמאצי 8. נ; אלמאצי א; נ; וצם א; נ; באבהא נחו קולך 9. נ: ~ מעל א; נ; מים אלאולי א; נ; אלמים אלאולי א; נ; בחרם מן אלפעל 10. נ; מאצי 11. א' ~ לבבך 12. א' גי' ד' ~ [פחד - ובין] א; נ; [גדול] א; נ; [אלדי] א; נ; ובבל + לידועי 13. א'; חאלהמא מפתוחתין א; נ; ד' ~ עלי חאלהא א; נ; פבקייתהא מפתוחתאן א; נ; מפתוחתין 14. א' ב' ד'; אלפעל אלמאץ א; נ; אלפעל אלמאצי 15. נ: ~ כן הוא 16. ב' נ; קמוצה א; נ; פי + על אויבי 17. א' ד' נ; ללפרק א; נ; אלדי

- [א6] לְחַץ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְתָּרְךָ עַן לְחָם צֵר וּמִים לְחַץ. וּמִתְלָה
 וְנִחַל יוֹי אֶת יְהוּדָה חֲלָקוֹ. קְמוּצָה אֲלֶנּוֹן לִפְרָק בֵּינָה וּבֵין
 נַחַל מִצְרַיִם וּמִתְלָה מַחֵץ רֹהַב אֲלֵמִים קְמוּצָה לִפְרָק בֵּינָה
 וּבֵין וּמַחֵץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא. וּמִתְלָה וְלֹא טָעַם כָּל הָעַם לֶחֶם
 לִיעֲתוֹל עַן אִם יֵשׁ טָעַם בְּרִיר חֲלָמוֹת. וּמִתְלָה אֲשֶׁר זָעַם 5
 יוֹי. לְלִפְרָק בֵּינָה וּבֵין זָעַם וְצָרָה וּמִתְלָה וְנַעַל הַדְּלֵת אַחֲרֶיהָ
 לְלִפְרָק אֲלֵדֵי בֵּינָה וּבֵין חֲלוּץ הַנַּעַל. וְאֲנַמָּא צָאֵר קִמְצָה
 לּוֹקוּף אֲלִכְלָאִים וְקִטְעָה וּמִתְלָה עוֹרֵי שַׁחַר מַעֲלֵי לְלִבֵּין אֲלֵדֵי
 בֵּינָה וּבֵין וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עֲלָה. פִּמְגְרֵי הָדָא אֲלַבָּאב כְּלָה
 הַכְּדָא פִּאפְהִים תִּנְתַּפֵּעַ .. °:
 הָדָא בָּאֵב אֲלֵאֲסִים °
 אֲלֵדֵי יִכּוֹן מַלְעִיל עֲלֵי וִזֶן פְּעָל ° אֲעֵלִים אֵן מָא כֹּאֵן
 עֲלֵי וִזֶן פְּעָל מַלְעִיל מִן אֲלֵאֲסִמָּא וְאֲלִמְצָאֲדָר פִּאֵן מוֹצֵעַ
 פִּאוּהָ וְעֵינָה פִּתַּח קִטְן אֲבִדָּא נַחוּ אֶרְךְ אֲלֵרָא פִּתּוּחָה וְהוּ
 אֲלוּגָה לֵאנְהָא וְקִעַת עֲלֵי סֹאכְן גִּיר לִין וְהוּ אֲלִצָּאֵד וְאֲנַמָּא 15
 אֲנַפְתַּחַת אֲלֵאֲלֵף לֵאנְהָ מִן אֲלִשָּׂאֵד לּוֹקוּעָה עֲלֵי סֹאכְן לִין
 וּמִתְלָה גְשָׁם וְחָרְס וְשִׁמְשׁ וְחָדָר וְהַבֵּל וְחָרַב וְשַׁפְךְ וְטָרַף

1. שופ' ד, ג; יש', ל, כ, 2. זכ' ב, טו; 3. יהו' טו, ד; איוב כו, יב; 4. יש' ל, כו; שמי'א יד, כד; 5. איוב ו, ו; מל' ד, 6. תה' עח, מט; שמי'ב יג, יח; 7. דב' כה, 8. איוב ל, 9. בר' יט, טו

1. ב' ~ בני 2. א' ד' חלקו + על אדמת הקדש \ א' ד'; אלנון קמץ ללפרק \ ו'; קמוץ אלנון \ נ'; אלנון קמוצה 3. ב' נ' ~ מחץ - ומתלה 4. א' ד' ~ לחם 6. ב' ללפרק + אלדי 7. ב' ובין + בית \ ב' צאר + הדא \ נ'; אלקמץ לוקף 8. ג' ו' ללפרק (ללבין 10. ב'; פאפהם תרשד אן שא אללה \ נ' אן שא אללה תעאלני) תנתפע 11. א' אכר + הדא באב 13. נ' וזן (מן 14. א' ~ והו - לין 15. ד'; לין 16. ב'; אלשוואד \ א' ד' ; סאכן גיר לין לאן בין אלאלף ואלרא סאכן לין ומתלה גשם \ ב' נ' לין + לאן בין אלאלף ואלרא סאכן לין 17. א' ב' נ' ס'יא

- [ב6] ויקב וכרם ולחם ושלג וגפן ודרך ופסל ופרך וקרץ
 וצמר וצמד ורשת ופרש ורפש ושקר וחרש ותבל
 עשו. פמואצֶע אלפֶא מן אסמא הדא אלון ומצאדרה
 מפתוחה אבדא וקד ישר מנהֶא קלילֶא וגֶא עלי אלקיאס
 אלצחיה נחו שֶבט והו מלעיל אלא אן אלשין קמץ קטן 5
 והו אלוגה ומתלה חֶלֶק וסֶפֶר ומתל הדא קליל לא יֶדֶרֶךְ אלא
 באלסמאע **באב אכר מנה**
 אעלם אנה קד יגוז פי אלוקף מא לא יגוז פי אלדראג ומן
 עאדהֶּ לגתנא אן תורד אכתר מא כאן פתח פי אלדראג
 קמץ פי אלוקף ותמאם אלכלאם לא באלכליה אלא אלתאפה 10
 אליסיר מן אלאסמא ואלמצאדר ואלאפעאל איצֶא עלאמהֶּ
 אלוקף ענדנא אתנחא וסוף פסוק פכל מא תחתה א'
 אתנחא וסוף פסוק פלא סביל אלי אדראגה בל תוקיפה
 וקטעה וקד וקף אלכלאם איצֶא פי זקף קטן ודלך קליל
 וגמאע אלקול אן כל מא גֶא פתח פי אלדראג רגֶע קמץ 15
 פי אלוקף אלא אן אכתר אלוקף ותמאם אלכלאם פהו פי
 אתנחתא וסוף פסוק פֶכֶל מא כאן מן הדא אלאסמאֶ

2. וי כ,יב

1. [סוף ו'] ופסל 3. בי נ; מואצע 4. נ; קליל גא 6. אי ב' ד'; הו 7. ב' ~ מנה \ נ; באב מנה אכר 8. נ
 ואן (ומן 9. נ; תרד 10. אי בל כלה) באלכליה \ ד' ~ לא באלכליה \ נ לא בל פי אלאנפצאל כלה (לא
 באלכליה 11. אי ב' ד' נ; ועלאמה 12. אי ג' ד' אלוקף + איצא \ ג' נ; אתנח \ אי ד' ~ פכל - פסוק \ ג' ;
 תחת אתנחתא \ נ פכל מא + וקע תחת אתנח 14. אי ב' נ; יקף 16. אי ג' נ; אלוקף 17. נ; אתנח \ ד'
 הדא ;

- [א7] מוקופאָ קד תם אלכלאם בה רגע מוֹצֵע אלפאָ קמץ
 גדול ובקי מוֹצֵע אלעין בחסבה נחו קולך. ארץ ארץ
 ארץ פהדא אלחאלתה מוקף פי אתנחתא לדלך רגעת
 אלאלף קמץ גדול מן בעד אנפתאחהא פתח קטון ..
 ומתלה תחתיו לאמר למי אָרץ. ומתלה ואמר סלו סלו פנו
 5 דרך. ומתלה עלימו יתעלם שלג. ומתלה פֶרֶץ על פני פֶרֶץ.
 אלאול פתח קטן ואלתאני קמץ גדול לוקוף אלכלאם ומתלה
 לפניו ילך דְּכָר. פמגרי הדא אלבאב כלה הכדא מתי מא
 וקע מנה שי פי אתנחתא וסוף פסוק או פי זקף קטן
 10 והו קליל רגע קמץ גדול אלא אליסיר אלחקיר מא לא יקאס
 בה פאעלם תנתפע .. באב אכר מנה
 אעלם אן ארץ ואכואתהא לא תתגיר בניהא ענד
 אלאצאפה אלי אסם טאהר נחו קולך ארץ מצרים פתח
 כמא כאן קבל אצאפתה ולם יתגיר מנה שי ומתלה
 15 שלג לבנון, שמן המשחה, זרם קיר, ונחו הדא וקד גאת
 לפטָה ואחדה מן הדא אלבאב מְתַגִּירָה אלבניה ענד אל
 אצאפה והי הבל ודא אצפתה קלת הבל הבלים פאחפטהא

2. יר' כב, כט 5. שמ"ב ג, יב; יש' נו, יד 6. איוב ו, טז; איוב טז, יד 8. חב' ג, ה 13. בר' מא, לג 15. יר' יח, יד; שמ' לא, יא; יש' כה, ד 17. קה' א, ב

1. ב'; מוקפה \ נ'; יתם 3. ד'; פהדה אל ג \ נ'; אלחאלת מואקף \ א' ד' אתנחתא + וסוף פסוק \ ב' נ' ; אתנח 4. ב'; בפתח \ ד' בקמץ (פתח 6. א' ד' נ' ~ עלימו 7. ב' נ'; לוקף 8. א' ד' נ'; הכדי 9. ב' נ'; אתנח \ נ' ~ פי \ ג' ד' נ' ~ קטן 10. נ' ~ והו קליל 11. נ' בה + והו קליל \ ב' אן שא אללה (תנתפע \ נ' תנתפע + אן שא אללה תעאלי \ ב' ~ מנה \ נ'; באב מנה אכר 12. א' ב' ד' נ'; ענד אצאפתהא 17. נ' הבל + וריק \ ג' נ'; אצפתהא

- [ב] פמא אַעלם להא תאני ואעלם אן חרף עושהו
 ומאן בלעם, ובאר את התורה הזאת וושרת את אחיו
 כאלפת ארץ ואכואתהא לאנהא אפעאל מאציה והי
 קמוצות מוצע אלפא ואלעין מנהא לבעד מא בינהמא
 פי אלתפסיר. ואעלם איצא אן מכין תבל קמץ אל 5
 תא ואלבא ליעתזול ען תבל עשו ומתלה ובצע ברך .
 ללפרק אלדי בינה ובין כי לי תכרע כל ברך ומתלה לא
 תקלל חרש. מלרע ללפרק אלדי בינה ובין חרש לאמר
 פאעלם ואחפט תעאן אן שא אללה תע' .. ולא יטן טאן
 אן ירך וכתף וגדר וגזל עלי וזן ארץ ואכואתהא אד 10
 הים מלעיל לאנהא לם יגי ואחדה מן הדה אלד' אסמא פתח
 קטן אלא ענד אלאצאפה נחו קולך. ירך המזבח, ירך יעקב,
 כתף הבית, וגדר אבניו, וגזל משפט, גזל אח ואמא אדא
 לם תצפהא קלת ירך וכתף, גדר מזה וגדר מזה, או בגזל
 מואצע אלפא מנהא קמץ גדול ומואצע אלעין קמץ 15
 קטן לאנהא מלרע .. ואעלם איצא אן אָנן ועָנל ותָנך
 מְלָעִיל קמוצות אלאלף ואלעין ואלתא ואלואואת פתוחות

1. משי יד, לא 2. במי כביד; דבי א,ה; במי ח,כו 5. ירי י,יב 6. וי כ,יב; תהי י,ג 7. ישי מה,כג 8. וי יט,יד; יהוי ב,א 12. וי א,יא; שמי א,ה 13. מלי"א ו,ח; משי כד,לא; קהי ה,ז; יחי יח,יח 14. יחי כד,ד; במי כב,כד; וי ה,כא

1. בי אערף) אעלם \ ד' ואעלם + איצא 2. בי ~ הזאת 3. ני; כאלפי 4. ני; קמוצה 5. אי גי תבל + בחכמתו 8. בי ~ אלדי 9. בי פאעלם + דלך \ בי ~ ואחפט תעאן אן שא אללה תעו \ די ~ תעו 10. ני ~ אן 11. די; יג \ ני; אוחד \ [סוף א'] יגי ואחדה \ גי; אלארבע \ ני; אלארבעה 15. ני; מוצע 16. בי מלרע + פאחפט איצא הדה אל? אן שא אללה 16. ני ס"י און ותוך ועול 16. בי ~ ואלתא \ ני ואלתא + קמוצות \ ני; פתח

[א8] בפתח קטון וקד תגירת בנייתהא ענד אלאצאפה מתל

ירך ואכואתהא ואדא אצפת און ותוך קלת אונך, אל

תוך היים. פאחפּט הדה אלג' מצאדר פקד גאת שואד ..

הדא באב אַכר ואן גאַ עלי וזן

5 ארץ ואכואתהא אסם או מצדר תאלת חרופה עין או

הא או חא אנתקל עין דלך אלאסם ען פתח קטון אלי

פתח גדול ולם יזל ען מלעיל ולם יגי הדא אלא פי מא כאן

אַכרה אחד הדה אלג חרוף ולם יכאלף אלאול אלא פי מא

אנפתאח מוצע אלעין מן דלך אלאסם בפתח גדול. ואמא

10 אול אלאסם פמפתוח בפתח קטון כעאדתה נחו קולך. זרע

אלזאי פתח קטן ואלרא פתח גדול והו מלעיל ומתלה

נגע ונטע ורגע ובקע ורשע ובצע ושבע ופתע ושמע

ופתח וצמח וקמח ורקח ופתח ורוח ורצח וקרח ותמח

ואן רגע אואיל הדה אלאסמא קמץ גדול פלא תרגע אלא

15 פי אתנח וסוף פסוק מתל ארץ ואכואתהא מתל קולך

זורע זרע לאנה אתנח ומתלה בצלצלי שמע ומתלה

ומקום הצדק שמה הרשע ומתלה ועשה קציר כמו

2. יר' ד, יד; שמי' יד, כג. 16. בר' א, כט; תה' קנה. 17. קה' ג, טז; איוב יד, ט

2. ד' נ' אלאצאפה + אדא אצפתהא עול קלת בעול רכלתך אתפק ענד אלאצאפה מע ירך א' ב'; אצפת עול א' נ' קלת + מחשבות 3. ב' ד'; אלתלת א' ג'; אלתלתה א' נ'; אלתלאת 4. [סוף ב'] באב אכר א' נ' ~ הדא 5. ד' ז'; תלת 6. ד' אנתקל + מוצע עלעין א' ז' אנתקל מוצע עין א' נ'; ואנקלאבהא מוצע א' ז' עין א' נ' ק' ; שפתח גדול א' נ'; לם יזל עין מלעיל א' ז' נ'; יג 8. ז' נ'; אחדי א' ג' ד' נ'; אלתלאת א' ז' ; אחרף א' ד' יכאלף + אלוזן א' ז' נ' ~ מא 9. ג' ד'; אנפתח א' ד' אלאסם + או 10. ז' נ' ~ אול א' ז' ; מפתוח א' ד' ~ כעאדתה - קטן 12. ז' נ' ~ ובקע 13. ג' ד' ~ ופרח 15. ד'; אתנחא 17. ג' ד' צדק) המשפט א' ז' נ' ~ ומקום המשפט 14. ז' נ' ~ ועשה קציר

[ב8] נטע. כל הדא מלעיל לאנה' לו כאן פי גיר אתנחתא
 וסוף פסוק כאן רשע ונטע וזרע וקמח ואמא אן
 רגע אואילהא קמוצות בקמץ גדול גיר אתנח
 וסוף פסוק פאעלם אנהא אפעאל מאציה נחו קולך
 והיה אם זרע ישראל, ויעקב שמע, נטע כרם ולא חללו
 5 הדה אפעאל מאציה לאנהא פי גיר אתנח וסוף פסוק
 מתל כל פעל מאץ פאפהם דלך .. °:

והדא באב אלסם אלדי

יכון מלעיל עלי וזן פועל ° כל אסם או מצדר אתאך
 10 מן ג' אחרף עלי וזן פעל וסקט סאכנה אלתאני ותבת
 אלאול פהו מלעיל ומוצע אלעין אבדא מן דלך אלסם
 או אלמצדר פתח קטן והו אלוגה אד לים בין עינה ולאמה
 סאכן לין כקולך. חדש אלדאל פתח קטון לוקועהא עלי סאכן
 גיר לין והו אלשין וליס בינהמא סאכן לין ואמא אלסאכן אלאול
 15 פתאבת אעני אלדי בין אלחא ואלדאל והו אלואו והדא אלואו
 רבמא לם יכתב פי אלכט פלדלך קיל לה מלעיל ומתלה
 קדש ושרש ואומר ועורף ותקף וחומר ועמר וכופר

5. שופ' ו,ג; בר' לדה; דב' כ,ו

1. ז' ; הדה \ ד' ז' נ' ; אתנח 2. ד' ז' נ' וזרע + ושמע 3. נ' גדול + פי 5. ד' שמע + אשר \ נ' שומע) שמע \
 ד' ז' נ' ~ ולא חללו 7. ק' מארץ) מאץ \ ג' ד' ~ דלך \ ז' תעלם אן שא אללה) דלך \ נ' תעלם אן שא
 אללה תעאלו) דלך 8. ז' נ' ~ והדא 9. ז' נ' ; כל אסם אתאך או מצדר 10. ג' ; תלתה \ נ' ; תלאת \ (סוף
 ז') אחרף עלי 12. ד' ; מצדר 16. נ' קלילה) קיל לה

- [9א] ובקר וחשן ואזן וגרן ואוכל ועשר מוצע אלעין מן
הדה אלאסמא פתח קטן ומתל דלך כתיר פאן גא עלי
הדא אלון איצא אסם או מצדר תאני חרופה או
תאלתהא עין או חא או רא או אלף כאן מוצע אלעין פתח
5 גדול ולם יזל ען מלעיל נחו קולך. תואר ופועל ונועם
ובהק ושהם ובעז וזוהר ומוהר וטהר וצהר ומועל
וגועל וצען ושחד ורוחב ורומח ורבע ואנח וטרח
ונכח ורקח וקרח ואוהד ובחן ונבח ונגה וטפח ונוחם
פהדה כלהא מלעיל מוצע אלעין מנהא פתח גדול לאנה
10 ואקע עלי סאכן גיר לין ולם יגי אסם פי הדא אלון ממא
יכון תאני חרופה או תאלתהא ויכון מוצע אלעין מנה פתח
קטן אלא אסמאן והמא אהל ובהן פקד גא שאדא ען
אלאסמא אלדי תאני חרופהא עין או הא או אלף אעני
תואר ואכואתהא ואלשאד לא יקאס בה ואנמא יחפט
15 ויחכי ואחפט הדין אלאסמין ואחכיהמא. ואמא
אלאסמא ואלמצאדר אלתי חרופהא עין או חא או הא אע'
ארח ונגה ואכואתהמא פלם ישד מנהא שאדא אעני

1. נ' וחשד) וחשן \ נ' ~ וגרן \ ג' ~ וגבן \ 2. נ' הדא) דלך 4. נ' ; תאלתה \ נ' ~ או רא 5. [טין] נחו קולך \
ג' ד' ט' נ' ס' י' א' ד' ; פהדא \ נ' ~ לאנה - פתח קטן 12. נ' ס' י' א' בהן ואהל \ נ' ~ גא \ נ' ; שדא \ נ' מן)
ען 13. נ' ; אלתי תאתי 15. ד' נ' ; פאחפט \ ט' ~ ואחפט 16. ט' ; אלדי \ נ' אלתי + תלאת 17. נ' ;
ואכואתהא \ נ' ; שאד \ נ' ~ אעני אן

[ב9] אן יכון פתח קטון פאעלמה ואסתעין באללה תעאלי ..

- אעלם אן תואר ואורח** **באב אכר מנה**
- ואכוואתהמא מלעיל מתל חדש ואכוואתהא פאן גא
עלי פועל. אסם לם יכון תאני חרופה או תלאתהא אחד
- 5 הדה אלד' אחרף אעני אלאף ואלחא ואלעין ואלהא בל
מן סאיר אלאחרף פקד אכתלף וצאר צרבא אכרא
לאנה מלרע ומוצע עין אלאסם קמץ גדול וגמעה וא'
ואצאפתה עלי כלאף אלאול נחו קולך אוצר וחותרם וגוול
ועולם ומורג וגורל ודותרן מוצע עין הדה אלאסמא
- 10 קמץ גדול ובין עין אלאסם ולאמה סאכן לין לא יטהר
פי אלכט ולם יאת ואחד מנהם מלעיל פאעלמה.
וקד אלתחק באוצר ואכוואתהא תותח וכובע וצופח וקובע
וזאלת ען אורח ואכוואתהא עלי גיר אלקיאס לאנהא
קמוצות ותאלת חרופהא עין וחא פאחפט אלג' אסמא
- 15 פמא אטן להא ראבעא .. ° : **באב אכר**
{ואורח ואצחאבהא} פאן אצפת חדש ואצחאבהא אלי אסם טאהר פלם תזל
ען טבעהא ולם תתגיר בניתהא נחו קולך. חדש ימים,

17. ברי כטיד

1. טי ; פאעמלהם \ ד' טי נ' ~ תעאלי 2. נ' ; באב מנה אכר \ נ' תואר + ואכוואתהא 3. גי טי נ' ;
ואכוואתהא \ נ' ~ ואכוואתהא 4. נ' עלי + וזן \ טי ; יכן \ נ' ; לא יכון אתנין \ ד' ; חרופהא \ נ' ; תלאתה
5. גי נ' ; אלארבע \ טי ; אלארבע חרוף \ נ' ~ אלעין 6. נ' ; אלחרוף \ ד' נ' אכתלף + אלזון \ ד' ; אכר 8.
ד' נ' וחותרם + ושופר 10. טי ; ולא יטהר \ נ' ; לם יטהר 11. גי ; ולם יאתי \ נ' יג) יאת \ גי נ' ~ ואחד
12. ד' נ' ~ וכובע וצופח 14. נ' הדה אלתלאת) אלג' \ גי ; אלתלאתה 16. גי ד' נ' ואצחאבהא + ואורח
ואצחאבהא \ ד' ; יזל

- [10א] שרש ישי, קדש יוי, וחומר שערים, ורבע הקב דביונים,
 נכח פני אהל מועד ומתלה כחיר ואן אִצְפַּתְהָמָא אלי
 מִכְנִי סַקַּט אֶלְסַאכְן אֶלְיִן אֶלְדִּי מִן אֶגְלָה אֶסֶם מִלְעִיל
 והו אלווא ובקית עלי אולה לתכון אלְצִמָּה דְלִילָאָּ עֲלִי אֶלוּאוּ
 אֶלְסַאקַּט וְהֵדָא הוּ אֶלְמִסְמָא פִּי לִגְתַּנָּא קִמְץ חֲטָף וְטַבְעָה 5
 אלא יקע עלי סאכן לין פהו קמץ גדול וקמץ קטן ויטהר
 הדא פי חדש ומא מאתלה ואורח ומא אשבה נחו קולך
 איש חדשו אסקט אלסאכן מן חדשו אלדי כאן בין אלחא
 ואֶלְדָּאֵל וְאֶלְקִית צִמְתָּה עֲלִי אֶלְחָא לִתְכּוֹן דְלִילָאָּ עֲלִי אֶלְסַאכְן
 והו אלווא אלסאקטה ואסכנת אֶלְדָּאֵל ומתלה אמרי ואמרו 10
 וגרני וחשכי ותפקי ואזני ושרשו וארחי ושרשי וטרחי
 וטרחם וקדשם וקדשכם וטרחכם ואזונכם וגרנך וקדשך
 ורחבו וגבהו וגבהם ואסקט אלסאכן מן הדא כלה והו
 אלווא ואלקית צמתה עלי אלאול ואסכנת אלתאני אעני עין
 אֶלְאֶסֶם פֶּאפֶּהֶם ..^o : **באב אכר מנה** 15
 אעלם אנך אדא אִצְפַּת תוואר ואכואתהא אלי אסם טאהר
 לם תתגיר בניתהא איצא פאן אִצְפַּתְהָא אלי מכני געלת

1. ישי יאי; ווי יטח; ווי כזט; מל"ב ו, כה. 2. במי יט, ד. 8. מל"א ה, ז.

2. [סוף ג] אלי מבני 3. ד; אללין \ ד' נ' סמית) אסם \ י; אסמי 4. ד' ובקית + צמתה \ נ'; דלילה 5. ד; אלמסמי \ נ' ~ קמץ \ ד' ט; ואמא אלדי מן טבעהא אבדא אלא יקע עלי סאכן לין פהו קמץ גדול וקמץ קטן 6. נ'; אן לא יקע \ י' נ' קמץ + גדול וקמץ 7. ט; הדא \ נ'; אשבה 8. נ' ~ איש - מן \ ד'; בינה \ נ' אלחא + אלאול 9. נ'; דלילה \ נ' אלסאקט) אלסאכן 10. ד' נ' ~ אלסאקטה \ נ' ס"א 11. ד' ~ וטרחי 13. [ח'] וגבהם 11. ח'; אסקט \ ח'; מן הדא כלהא \ ט'; הדא 14. ח' ~ עין 15. ח' נ' פאפהם + תעלם אן שא אללה \ נ'; באב מנה אכר 16. ט' ~ אדא 17. ד'; תתגיר \ ח' ט' נ'; אצפתהא

- [10ב] אלאול קמץ גדול ואסקטת אלוואו ואלקית צמתהא עלי
 אלתאני והו עין אלאסם ולם תסכנהא כמא פעלת בחדש
 ואורח ואצחאבהמא מתל קולך. תאררו ואסקטת אלוואו
 אלתי כאנת בין אלתא ואלאלף קבל אצאפתה ואלקית צמתהא
 עלי אלתאני והו אלאלף לתכון אלצמה דלילא עלי אלוואו 5
 אלדאהבה וחרכת אלתאני ולם תסכנת כמא פעלת פי חדש
 ואורח ואצחאבהמא אד אלקית צמה אלוואו עלי אלחא
 ואצחאבהא ורגע אלאול קמץ גדול ומתלה זהרו ופעלו
 וטהרו וטהרם ואהלו לאן אהל מתל תואר ולם יכתלפא אלא
 פי מא בין פתח גדול וקטון והמא קריב מן קריב ותקול 10
 תארם ותארי ופעלי ופעלך ופעליך ואוהליך ומא אש'
 אשתקת מנהא ולא יגוז אן תקול פעלו ואהלו באסכאן
 אלעיין ואלהא לאן הדה אלד' אחרף אעני אלאלף ואלחא ואלהא
 ואלעיין הכדא תאתי מחרכה פי מוצע יגב פיה סכון סאיר
 אלאחרף אלא אדא וקעת עלי חרף שדיד מן הדה אלו אחרף 15
 והי בגד כפח פאן חרכתהא פי הדא אלוון אעני אהלו ופעלו
 וטהרו לם יגז אן תסקט אלוואו ותלקי צמתהא עלי אלאול

1. נ' ~ גדול \ נ' אלקית - אלאוא 2. ד' ; והי \ ח' ; תסכנה 4. ט' ; אלדי 5. נ' ; צמתה \ ח' נ' ; דלילה 6.
 ח' ; וחרכת אלבי \ 7. ד' נ' ~ עלי אלחא ואצחאבהא 10. ח' ~ מא \ ח' ויקאל) ותקול 11. ד' ופעליך +
 ואהלך \ נ' ~ ופעליך 13. ט' ; אלארבעה חרוף \ י' ; אלארבעה \ נ' ; אלארבע \ ח' ; אחה"ר 14. נ' ; הכדי
 15. נ' ; אלאחרוף \ ח' אן) אדא \ ד' ח' ט' י' ; אלסתה \ נ' ; אלסת 16. נ' ~ פאן \ ט' ; הדה \ ד' ט' י' אעלם
 (אעני 17. ח' ~ וטהרו \ ח' חרכתהא) צמתהה \ (סוף י') עלי אלאול

[א11] לאַנך לאַ תתמכך מן אסקאטהא מן חרכה תלך אעני
 א'ה'ח'ע' אלא אן תלקי צמתהא עלי אחדהא לילא ישתבה
 הדא אלמצדר אלמצאף באלפעל אלמצאף פאלקית צמֶה
 אלואו עלי אלתאני פראדא מן אלאשתבאה ואלאתבאס
 פאן קאל קאיל ולם שד רחבו מנהא והו מן תואר 5
 קלת לה לאנא תמכנא מן אסקאן אלחא מע שדֶה אלבא
 פאפהם תעלם אן שא אללה תעאלי .. ° :

2. [סוף טי] עלי אחדהא 3. ד' ~ באלפעל אלמצאף \ נ' ; באלפעל 4. נ' אלחא (אלתאני \ [סוף ד']
 פראדא מן אל 5. ח' ~ מנהא \ ח' ; והי מן אכואת \ נ' ; והי 6. נ' ; קיל לה \ ח' אלב (אלבא 7. ח' נ' ~
 תעאלי

5. Traducción

En esta versión castellana he añadido unos marcadores, entre corchetes, que ayuden a localizar el tema tratado por el autor. Las citas bíblicas permanecen tal cual en caracteres hebreos y a continuación la localizo en la Biblia. La vocalización y los acentos siguen el texto bíblico editado en Dotan 2001. No las traduzco porque no considero que tal fuese el propósito del autor al citarlas. El nombre de las consonantes, que en el original son enunciadas en árabe, aparecerá en la traducción con su nombre hebreo. Sólo he respetado el nombre árabe en el caso de la vocal *qamma*, que indica la presencia de /o/ o /u/. Las notas a pie de página contienen alusiones a las *Těšubot Talmidey Měnaḥem* (TM) y al *Kitāb al-Uṣūl* de Ibn Ŷanāḥ (KU). He tratado en todo momento ajustarme al original, respetando la nomenclatura del autor, con una traducción lo más literal y directa posible y exenta de notas aclaratorias.

En el Nombre de Dios
Opúsculo sobre la normativa vocálica.
Yaḥyà ben Dāwūd ben¹⁴ Zakariya' Ḥayyūy de Fez
Dios lo tenga en su Santa Gloria.

Dijo, que en paz descanse:

[Posición de *qameš* y de *sere*]

Has de saber, que Dios se apiade de ti, que *qameš gadol* [אָ] y *qameš qaton* [אַ] solamente aparecen ante una letra débil, esté o no dicha letra reflejada gráficamente.

De entre las letras débiles, solo aparecen ante 'alef y he', por ejemplo אָבֵת, *bet* vocaliza *qameš gadol* por la quiescente débil oculta que hay entre ella y *reš*, y *reš* también con *qameš gadol* por la quiescente débil reflejada gráficamente, que es el 'alef. Lo mismo ocurre en אָבֵת, אָבֵת, אָבֵת y אָבֵת.

El *qameš qaton*, por ejemplo אָבֵת, *yod* vocaliza *qameš qaton* porque entre ella y *reš* hay una quiescente oculta débil, y *reš* igualmente con *qameš qaton*, lo mismo que אָבֵת, אָבֵת y אָבֵת.

14. Léase: Abū.

[Las letras débiles hebreas]

Las letras débiles en nuestra lengua son cuatro, a saber, 'alef, yod, waw y he', aunque he' solamente será débil y mostrará su debilidad al final de los nombres y los verbos.

[Posición de *pataḥ* y de *segol*]

En cuanto a *pataḥ gadol* [א] y a (*pataḥ*) *qaton* [א], la mayoría aparecen ante una quiescente explícita fonéticamente que no sea débil. Por ejemplo, cuando dices אמר, donde 'alef vocaliza con *qameš* por lo que he explicado, y mem [2] con *pataḥ* porque precede a una quiescente que no es débil, que es reš, y así שמר, עמד, נתן y lo que sea como éstos.

El *pataḥ qaton*, como אקרא, 'alef con *pataḥ* (*qaton*) por la quiescente explícita gráficamente, que es *qof*. De la misma manera, ואל (Jb 31,34), 'alef con *pataḥ* (*qaton*) por la quiescente explícita fonéticamente, asimilada en *dalet*, que por eso está reduplicada, pues toda letra reduplicada ocupa el lugar de dos letras. Lo mismo ocurre en אשוע, ארוע, אקרא, מרבה y מלכה.¹⁵ Reflexiona esto, examina cuanto he expuesto y aprovecharás bien lo que he dicho.

[Vocalización del perfecto *pa'al*]

Demuestra y corrobora todo lo que he expuesto sobre la posición de *qameš gadol* y *qameš qaton* ante una quiescente débil y la de *pataḥ gadol* y *qaton* ante una que no sea débil, el verbo perfecto compuesto de tres letras, con esquema פעל, siempre que sea sano y carezca de una letra débil en su final; pues, su segunda radical y todo lo que se derive de él, vocalizará siempre con *pataḥ gadol* por estar ante una quiescente explícita fonéticamente que no es débil. Por ejemplo, cuando dices אמרתי, אמרנו, אמרת, אמרת, אמרתם y אמרתו. La posición de la segunda radical de este verbo perfecto, que es *mem*, toma *pataḥ gadol*, por la quiescente explícita fonéticamente, que es *reš*. De la misma manera שמרתי, שמרנו y todo lo que se derive de él.

[Vocalización del perfecto *pa'al* débil]

Si este verbo en perfecto fuese defectivo, quiero decir, que hubiese [2b] en la posición de su tercera radical una letra débil, la segunda radical

15. KU 378:24-379:1 (MLK).

tomaría *qameš gadol* a causa de lo que he mencionado, que (*qameš*), debido a su naturaleza, sólo aparece ante una letra débil quiescente, como בָּרָא y lo que se derive de él, como cuando dices בְּרָאתָּי, בְּרָאתִי, בְּרָאתֶם, בְּרָאתֶם. Igualmente יָצָא y lo que se derive de ellos. La posición de la segunda radical del verbo siempre tiene *qameš gadol*, por estar ante una letra débil, diferenciándose del primer (tipo de) verbo, si bien ambos son una misma forma, quiero decir, יָצָא y אָמַר tienen la misma forma que יָצָא y אָמַר y la única razón de esto es el motivo que he mencionado.

[Vocalización de los sustantivos femeninos en estado constructo]

Ratifica, además, cuanto he expuesto, el nombre que tiene al final *he'* de femenino, por ejemplo עֲדָה, *dalet* con *qameš gadol* por preceder a una débil quiescente, que es *he'*. Ahora bien, si se anexiona a un sustantivo se inserta una *taw* en sustitución de *he'* y *dalet* toma *pataḥ gadol* por preceder a una quiescente que no es débil, como cuando dices עֲדַת דְּבוּרִים (Ju 14,8). Idénticas son עֲצָה, שְׂיִנָּה, תּוֹרָה y חֻקָּה.

Por lo tanto, cuando no se anexiona a un sustantivo, la letra que preceda a la *he'* de femenino tomará *qameš gadol*, pero cuando se anexiona una de ellas a un sustantivo, se volverá *pataḥ gadol* por preceder a una quiescente explícita. De la misma manera, todos los nombres que se compongan de tres letras, [3] cuatro, cinco o más y que terminen con *he'* de femenino, aquello que preceda a *he'* estará sobre un *qameš gadol* que no permanecerá cuando se anexiona a un sustantivo, sustituyendo *he'* (por una *taw*) que estará sobre un *pataḥ* a causa de lo que he descrito.

[Formas en contexto y en pausa]

Si alguien dice que entre *mem* y *reš* en אָמַר y שָׁמַר hay una quiescente débil y que tiene *pataḥ*, hay que contestarle que así le ha parecido debido al alargamiento de *mem* con el acento. Si observas el contexto de las palabras desaparece esta duda. Acaso no ves que אֲתוֹרֵי תְּשׁוּעָה לְאַרְבָּם (2Re 5,1), כָּמָה לֶךְ בְּשָׂרִי (Sal 63,2), וְאָמַר לִי (Ca 2,10) y וְאָמַר לְךָ (2Sa 11,20) pierden el acento por estar en contexto y no se percibe en ellos una quiescente débil. Si se detiene el discurso y se corta, sin que te quede posibilidad de estar en contexto, la quiescente se volverá débil, que es *qameš*.

La mayoría de las pausas y final de discurso se marcan con 'atnaḥa' [א] y *sof pasuq* [׃], como cuando dices גַּי פְּקֹד אֶת־שָׂרָה כְּאִשֶּׁר אָמַר (Ge

בְּקֶרֶךְ | זָבַח הַשְּׁלָמִים (Nu 7,88), עֶפְרַיִם שְׂמִיּוֹן (Na 1,3), אֶבְקָה רְגֵלָיו (Ex 31,6), יִשְׂרָאֵלִי (Pr 29,27). Los casos similares son muchos.

Si te da la impresión de que hay una quiescente es a causa del alargamiento que provoca el acento. Una vez eliminemos el acento y pongamos el discurso en contexto, desaparecerá la supuesta quiescente. Entiéndelo y aprovecharás si Dios Altísimo quiere.

Otro apartado (sobre las anomalías)

Has de saber que *pataḥ gadol* y *qaton* también pueden aparecer ante una quiescente débil. Son casos anómalos respecto a la generalidad, pero puesto que la mayoría de estos casos se apartan de la secuencia que he descrito, voy a explicar dichas anomalías por partes para que sirvan al que se ilustre memorizándolas y conservándolas.

[Efecto de las guturales]

Afirmo que cuando éstas (vocales) preceden a una quiescente débil en verbos, nombres e infinitivos, en la mayoría de los casos, se debe a que preceden a estas letras, que son, 'alef, he', het, y 'ayn, como *שָׁעַר*, donde tanto *šin* como 'ayn tienen *pataḥ*. 'Ayn con *pataḥ*, pues es la manera esperada que he mencionado, ya que no hay entre 'ayn y *reš* una quiescente que impida que tome *pataḥ*, y *reš* es una quiescente explícita [4b] fonéticamente, por eso tiene *pataḥ*. *Šin*, por su parte, es anómala respecto a la manera esperada que he mencionado, pues entre ella y entre 'ayn hay una quiescente débil. Esto es lo que se denomina *מְלַעֵיל*, y la interpretación de *מְלַעֵיל* es que la segunda se elimina y la primera permanece.¹⁷ Reflexiona esto.

[El acento paroxítono, o llano, *מְלַעֵיל*]

Has de saber que todo nombre o infinitivo que se componga de tres letras elimina la quiescente débil que hay entre la segunda radical del nombre y la tercera, conservando la primera, que está entre la primera radical del nombre y la segunda, que puede estar o no escrita. Esto es lo que se llama *מְלַעֵיל*, como *שָׁעַר*, *נָעַר*, *חָדַשׁ*, *נָעַר*, *קָדַשׁ*, *אָרַץ*, *שָׁלַג*, *תָּאָר* y *אָרַח*.¹⁸ Entre *šin* y 'ayn en *שָׁעַר* hay una quiescente oculta que no es explícita

17. TM 29*:13-16.

18. TM 27*:6-10.

estructura de עָשָׂן y sus compañeros al anexionarlos a un nombre. Por ejemplo, cuando dices שְׁעַר-עִירָו (Ge 23,10); שְׁעַר [5b] שְׁמֵרוֹן (1Re 22,10); נָעַר שְׂאוֹל (2Sa 9,9); לָהֵב הַמְּזֹבְחָ (cf Ju 13,20); נְחָל מִצְרַיִם (Jos 15,4).

Con este corte circula todo este apartado, pues no son lícitos (שְׁעַר הָעִיר, ni) נָעַר שְׂאוֹל, ni לָהֵב הַמְּזֹבְחָ, ni נָעַל רְגְלֵי, ni נְחָל מִצְרַיִם.²¹ Entiéndelo.

Otro apartado de lo mismo (Diferencias entre nombre y verbo)

Has de saber que si tienes de estos nombres o infinitivos, me refiero a los que tienen ‘*ayn, he*’ o *het*, un verbo perfecto, la primera radical de este verbo toma *qames gadol* y la segunda *pataḥ*. Por lo tanto, el verbo perfecto de este grupo se incluye en el del verbo perfecto tipo עָשָׂן y sus hermanas, quedando incluidos en un mismo apartado. Por ejemplo מְעַל מְעַל (Jos 22,20), la primera *mem* del verbo con *qames gadol* y ‘*ayn* con *pataḥ gadol*, como corresponde por contexto, pues es un verbo perfecto. Mientras que el segundo vocaliza *pataḥ* en *mem* y en ‘*ayn* por ser un infinitivo. Como éste es וַפְתַּח וְרָחַב לְבָבָךְ (Is 60,5), *pe*’ en פָּחַד con *qames* para que se diferencie entre él y וַפְתַּח (Is 24,17). *Reš* en רָחַב con *qames gadol* para que se distinga de וַבְּכֹל רָחַב (Sal 87,4). En cuanto a *het* y a *he*’, permanecen, según su estado, con *pataḥ*, como estaban en el infinitivo antes de derivar a verbo perfecto y la solución sólo se encuentra en la posición de la quiescente.

Igualmente שְׁעַר בְּנִפְשׁוֹ (Pr 23,7), *šin* con *qames* para que se diferencie de שְׁעַר-עִירָו (Ge 23,10). Como éste es פִּי רָחַב (1Sa 2,1), para marcar la diferencia que hay entre él y תַּחְתִּיקָהּ (Jb 36,16). Así לָחַץ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [6] (Ju 4,3) se diferencia de לָחַץ וַיִּמְצֵא (1Re 22,27). Lo mismo en וְנָחַל יֵי אֶת-יְהוּדָה הַלְקֹו (Za 2,16), *nun* con *qames* para que se distinga de נְחָל מִצְרַיִם (Jos 15,4). Es idéntico a מְנַחֵץ רָחַב (Jb 26,12), *mem* con *qames* para que pueda distinguirse de וַיִּמְנַחֵץ מִכְתָּו יִרְפָּא (Is 30,26). Igualmente וְלֹא טָעַם כָּל-הָעָם לָחֵם (1Sa 14,24), para que se distinga de בְּרִיר חֲלֵמוֹת (Jb 6,6). Como éste es יֵי אֶשְׁר־זָעַם (Mal 1,4), por la diferencia que hay entre éste y וַזָּעַם וַצָּרָה (Sal 78,49). Así, וְנָעַל הַדָּלֵת אַחֲרֵיהֶּ (2Sa 13,18), para que se distinga de וְנָעַל הַדָּלֵת אַחֲרֵיהֶּ (De 25,10), si permanece *qames* es sólo por la pausa del discurso y su

21. TM 29*:31-30*:10.

[Indicadores pausales]

Para marcar las pausas contamos con *'atnaḥa'* [א] y *sof pasuq* [:]. Por lo tanto, todo lo que tenga debajo *'atnaḥa'* o *sof pasuq* no podrá estar en contexto, sino en pausa o a final (de frase). El discurso también puede estar en pausa con *zaqef qatan* [א], aunque esto es raro. Lo general en el discurso es que todo lo que aparezca con *pataḥ* en contexto pase a *qameṣ* en pausa, no obstante, la mayoría de las pausas y finales de frase están marcadas con *'atnaḥa'* y *sof pasuq*.

[Esquema vocálico y ejemplos]

Todo lo que sea de estos nombres [7] y esté en pausa o el discurso termine con ellos, la posición de su primera radical tomará *qameṣ gadol*, mientras que la segunda radical permanecerá como estaba, como cuando dices אָרָץ אָרָץ אָרָץ (Je 22,29), el tercer (nombre) está en pausa con *'atnaḥata'* y por eso *'alef* pasa a *qameṣ gadol*, mientras que antes vocalizaba con *pataḥ qaton*. Igualmente תַּחַתְּךָ לְאִמְרֵי לְמִי־אָרָץ (2Sa 3,12), וְאִמְרֵי סִלְוִי־לִי פְּנוּ־דָרְךָ (Is 57,14). Así también, יִתְעַלֵּם־שִׁלְגִי (Jb 6,16) y פָּרָץ עַל־פְּנֵי־פָּרָץ (Jb 16,14), el primero con *pataḥ qaton* y el segundo con *qameṣ gadol* por quedar en pausa el discurso. Lo mismo en לִפְנֵי יְלֶדֶת דְּבָרָךְ (Ha 3,5).

De esta manera se comporta todo este capítulo: cuando algo quede en pausa con *'atnaḥata'* [א], *sof pasuq* [:] o *zaqef qaton* [א], aunque éste es raro, vocalizará *qameṣ gadol*, salvo en reducidos casos sin paralelo análogo.²⁵ Entiéndelo y aprovéchalo.

Otro apartado de lo mismo (Sobre el estado constructo)

Has de saber que אָרָץ y sus hermanas no cambian su estructura al anexionarlas a un sustantivo, como cuando dices אָרָץ מְצָרִים: (Ge 41,33), con *pataḥ (qaton)*, como era antes de anexionarse, sin alterar nada. Lo mismo en שִׁלְגִי לְבָנוֹן (Je 18,14), שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה (Ex 31,11), יָרֵם קִיר: (cf Is 25,4) y los ejemplos como éste.²⁶

²⁵ TM 27*:15-18.

²⁶ TM 27*:19-22.

[Excepción]

Aparece una sola voz en este capítulo que cambia su estructura al anexionarse, a saber הִבֵּל, pues cuando lo anexionas dices הִבֵּל הִבֵּלִים (Qo 1,2) y memorízala [7b] porque no conozco una segunda.²⁷

[Diferenciación entre nombre y verbo]

Has de saber que חָרַף עֲשֶׂהוּ (Pr 14,31), מֵאֵן בִּלְעָם (Nu 22,14), בָּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת (De 1,5), וְשָׂרָת אֶת־אֲחִיו (Nu 8,26) son diferentes a אָרַץ y sus hermanas, pues son verbos perfectos, por eso vocalizan *qames* (*qaton*) en su primera y segunda radical, para que esté claro a la hora de comentarlo.²⁸

También has de saber que מִכֵּן תִּבְלֵ (Je 10,12) vocaliza *taw* y *bet* con *qames* (*qaton*) para que se diferencie de עָשָׂן תִּבְלֵ (Le 20,12).²⁹ Lo mismo en וּבִצָּע בְּרָף (Sal 10,3) para marcar la diferencia que hay entre él y כִּי־לִי תִכְרַע כָּל־הַבְּרָף (Is 45,23).³⁰ לֹא־תִקְלַל חֲרֹשׁ (Le 19,14), מִלְרַע para diferenciarlo de חֲרֹשׁ לֹא־מֵר (Jos 2,1). Comprenderás y lo memorizarás para ayudarte si Dios Altísimo quiere.

[Excepciones]

No piense nadie que יָרַךְ, כָּתַף, גָּדַר, y גָּזַל tienen la forma de אָרַץ y sus hermanas porque sean מְלַעֵיל, pues nunca aparece ninguno de estos cuatro nombres con *pataḥ qaton*, a no ser que estén en anexión, por ejemplo, cuando dices יָרַךְ הַמְצִיבָה (Le 1,11), יָרַךְ־יַעֲקֹב (Ex 1,5), כָּתַף הַבַּיִת (1Re 6,8), וְגָדַר אֶבְנָיו (Pr 24,31), וְגָזַל מִשְׁפָּט (Qo 5,7), גָּזַל אֶחָד (Ez 18,18). Sin embargo, si no están en estado constructo dices יָרַךְ וְכָתַף (Ez 24,4), גָּדַר מִזָּה וְגָדַר מִזָּה־אֵה (Nu 22,24), אֵן בְּגִזָּל (Le 5,21). En la posición de la primera radical vocalizan *qames gadol* y en la de la segunda radical *qames qaton*, pues son מְלַרַע.

También has de saber que אָוֶן, עָוָל y תָּוֶךְ son מְלַעֵיל, vocalizan respectivamente *'alef*, *'ayn* y *taw* con *qames*, mientras que las *waw* lo hacen [8] con *pataḥ qaton*. Además, alteran su estructura cuando se anexionan, como יָרַךְ y sus hermanas. Cuando anexionas אָוֶן y תָּוֶךְ dices

27. TM 27*:22-24.

28. TM 27*:28-31.

29. TM 27*:31-32. KU 93:27-94:16 (BLL).

30. TM 27*:32-33.

אֲנִי (Je 4,14) וְאֵל-תִּזְדָּחַדְּ הַיָּמִים: (Ex 14,23). Memoriza estos tres infinitivos, pues esa es la forma de la anomalía.

Este es otro apartado (sobre el efecto de las guturales)

Si un nombre o un infinitivo aparece con la forma de אָרַךְ y sus hermanas, y una de sus tres letras es ‘*ayn, he*’ o *het*, la vocal de la segunda letra de este nombre, que es *pataḥ qaton*, pasará a *pataḥ gadol*, sin dejar de ser מְלַעֵיל. Esto solo ocurre cuando la última letra es una de estas tres. Tampoco cambia el comienzo a no ser que la segunda radical de este nombre vocalice con *pataḥ gadol*.

En cuanto al nombre que vocaliza su comienzo con *pataḥ qaton* sigue su costumbre, como cuando dices זָרַע *zayn* vocaliza *pataḥ qaton* y רֵשׁ con *pataḥ gadol*, y es מְלַעֵיל. Igualmente נָגַע, נָטַע, נָגַע, בָּקַע, רָשַׁע, בָּצַע, שָׁבַע, פָּתַע, פָּתַע, שָׁמַח, קָרַח, רָחַח, פָּרַח, רָקַח, קָמַח, צָמַח, פָּתַח, שָׁמַע.³¹

[Formas pausales]

El comienzo de estos nombres puede cambiar a *qameṣ gadol*, aunque sólo a causa del ’*atnaḥ*’ y el *sof pasuq*, como אָרַךְ y sus hermanas. Como cuando dices זָרַע זָרַע (Ge 1,29), por la presencia del ’*atnaḥ*’. בְּצִלְצִל־שָׁמַע (Sal 150,5), וּמִקְוֹם הַצִּדִּיק שָׁמַח הַרְשָׁעִי (Qo 3,16), [8b] נָטַע, וְעָשָׂה קִצְיִיר כְּמוֹ- [8b] נָטַע (Jb 14,9). Todos estos (nombres) son מְלַעֵיל. Si no tuviesen un ’*atnaḥata*’ o un *sof pasuq* su forma sería רָשַׁע, נָטַע, זָרַע y קָמַח.³²

[Diferenciación entre nombre y verbo]

En caso de que al comienzo vocalicen *qameṣ gadol* sin un ’*atnaḥ*’ o un *sof pasuq* es porque son verbos perfectos, como cuando dices זָרַע זָרַע (Ju 6,3), וְעֵקֶב שָׁמַע (Ge 34,5), וְלֹא חָלְיוּ (De 20,6). Estos son verbos perfectos, pues carecen de ’*atnaḥ*’ o *sof pasuq*, como todos los verbos en perfecto. Entiende esto.

ESTE ES EL CAPÍTULO DEL NOMBRE מְלַעֵיל CON FORMA פָּעַל.

Todo nombre o infinitivo que encuentres compuesto de tres letras siguiendo la forma פָּעַל y que elimine su segunda quiescente pero

31. TM 27*:33-28*:2.

32. TM 28*:2-4.

mantenga la primera, es מְלַעֵיל. La segunda radical de estos nombres e infinitivos siempre vocaliza *pataḥ qaton*, que es lo esperado, pues entre la segunda y la tercera radical no hay una quiescente débil. Así, cuando dices *וְדָד*, *dalet* con *pataḥ qaton* porque precede a una quiescente que no es débil, que es *šin*, y además entre ambas no hay ninguna quiescente débil. Mientras que la primera quiescente se mantiene, me refiero a la que hay entre *het* y *dalet*, que es *waw*. Esta *waw*, en ocasiones, no se refleja gráficamente, y de ahí que se le denomine מְלַעֵיל. Igualmente, קָדָשׁ, שְׂרָשׁ, עֵשֶׂר y גָּבֹן, אֶכֶל, גֶּבֶן, אֵזֶן, חֹשֶׁן, בְּקָר [9], כֶּפֶר, עֵמֶר, חֹמֶר, תִּקְוָה, עֶרְוָה, אִמֶר, שְׂרָשׁ, קָדָשׁ, עֵשֶׂר y גָּבֹן, אֶכֶל, גֶּבֶן, אֵזֶן, חֹשֶׁן, בְּקָר [9], כֶּפֶר, עֵמֶר, חֹמֶר, תִּקְוָה, עֶרְוָה, אִמֶר. La segunda radical de estos nombres vocaliza con *pataḥ qaton* y los ejemplos de este tipo son muchos.³³

[Efecto de las guturales]

Si, además, apareciese con esta forma un nombre o un infinitivo cuya segunda o tercera letra fuese ‘*ayn*, *het*, *reš* o ‘*alef*, la segunda radical vocalizará *pataḥ gadol*, pero sin dejar de ser מְלַעֵיל, como cuando dices רָחַב, שָׁחַד, צָעֵן, גָּעַל, מַעַל, צָהַר, טָהַר, מָהַר, זָהַר, בָּעֵז, שָׁהַם, בָּהֶק, נָעַם, פָּעַל, תָּאֵר, נָחַם, טָפַח, נָגַה, גָּבַה, בָּחַן, אָהַר, קָנַח, רָקַח, נָכַח, טָרַח, אָרַח, רָבַע, רָמַח. Todos estos (nombres) son מְלַעֵיל. La segunda radical vocaliza *pataḥ gadol* porque precede a una quiescente que no es débil.³⁴

[Excepciones]

No aparece ningún nombre con esta forma vocalizando su segunda o su tercera letra con *pataḥ qaton*, salvo dos nombres, que son אָהַל y בָּהֶן. Son anómalos respecto a los nombres cuya segunda letra es ‘*ayn*, *he*’, *het* o ‘*alef*, me refiero a תָּאֵר y sus hermanas.³⁵ De la anomalía no se deriva nada, tan sólo se memoriza y se divulga, así que memoriza estos dos nombres y divúlgalos.

Por otro lado, los nombres e infinitivos cuyas letras sean ‘*ayn*, *het* o *he*’, me refiero a אָרַח, נָגַה y sus hermanas, no presentarán anomalías, quiero decir, [9b] que no tendrán *pataḥ qaton*. Apréndetelo y apóyate en Dios Altísimo.

33. TM 28*:7-13.

34. TM 28*:14-18.

35. TM 28*:19-20.

Otro apartado de lo mismo

Has de saber que tanto תִּצַּר, תִּצַּרַח y sus hermanas, son מְלַעֵיל, como שִׁדְּשׁ y sus hermanas. Si aparece un nombre con forma פִּעֵל y su segunda o tercera letra no es una de estas cuatro consonantes, me refiero a 'alef, het, 'ayn o he', sino cualquier otra del resto de las consonantes, cambia y tiende a otro tipo, que es מְלַרַע, con la segunda radical del nombre vocalizada con *qameṣ gadol*, y en plural y en constructo cambian su comienzo. Por ejemplo, dices אוֹצֵר, חוֹתֵם, גּוֹזֵל, עוֹלָם, מוֹרָג, גּוֹרָל y דּוֹתָן. La segunda radical de estos nombres vocaliza *qameṣ gadol*. Entre la segunda y la tercera radical del nombre hay una quiescente débil que no se refleja gráficamente, por lo que ninguno de estos es מְלַעֵיל.³⁶ Entiéndelo.

Por lo tanto, se añaden a (la categoría de) אוֹצֵר y sus hermanas, תּוֹתָח, צוֹפֵחַ y כּוֹבֵעַ,³⁷ apartándose de la (categoría) de אֶרַח y sus hermanas al no seguir la analogía, pues vocalizan con *qameṣ* y sus terceras letras son 'ayn y het. Memoriza estos tres nombres, pues no creo que exista un cuarto.

Otro apartado (sobre el estado constructo)

Si anexionas שִׁדְּשׁ y sus análogos a un sustantivo no se altera por su naturaleza ni tampoco cambia su estructura, como cuando dices יָמִים: חֲדָשׁ (Ge 29,14), [10] שְׁרֵשׁ יֵשׁי (Is 11,10), קָדֵשׁ יי (Le 19,8), חֲמֹר שְׁעָרִים (Le 27,16), וְרִבַּע הַקֶּבֶד דְּבִינֵימִים (2Re 6,25), נֶכַח פְּנֵי אֶהֱל־מוֹעֵד (Nu 19,4). Los casos similares son muchos.

[Anexión a un pronombre]

Ahora bien, si los anexionas a un pronombre, desaparece la quiescente débil que hay por ser un nombre מְלַעֵיל, que es *waw*, y mantiene su *damma* [/u/-/o/] al comienzo como testigo de la *waw* que ha desaparecido. Esto es lo que en nuestra lengua se denomina *qameṣ haṭuf* [חֶטֶף] y que, por su naturaleza, nunca precederá a las quiescentes débiles, que son *qameṣ gadol* y *qameṣ qaton*.³⁸

Se puede observar esto en שִׁדְּשׁוֹ, y sus análogos, y en אֶרַח, y en todo lo que se le parezca. Así, cuando dices אֶיֶשׁ חֲדָשׁוֹ (1Re 5,7), la quiescente de שִׁדְּשׁוֹ ha desaparecido, la que había entre *het* y *dalet* y su *damma* se ha

³⁶ TM 28*:20-25.

³⁷ El copista añade al margen por error קוֹבֵעַ.

³⁸ TM 28*:25-30.

traslada la *damma* de la *waw* a la segunda radical desaparecerá la similitud y la confusión.

Si alguien mantiene que *וַוּוּ* no es anómala y que es como *וַוּוּ* tienes que contestarle que la entendemos como una de las dejan quiescente *het* a causa de la reduplicación de *bet*. Entenderás y aprenderás si Dios Altísimo quiere.

BIBLIOGRAFÍA

- ALLONY, NEHEMYAH, 1950, “Yēhudah ben Dawid wē-Yēhuda Ḥayyūy” *Minḥah lē-Yēhudah, Sefer ha-yohel lē-Rab Yēhudah Leib Zlotnick*, 67-83, Jerusalén.
- ASHTOR, ELIYAHU, 1966, *Qorot ha-Yēhudim bi-Sēfarad ha-muslimit*. Jerusalén.
- BACHER, WILHEM, 1882, *Die Grammatische Terminologie des Jēhudâ b. Dâwîd (Abu Zakarjâ Jahjâ ibn Dâud) Ḥajjûg*. Wien.
- BASAL, NASER, 1992, *Torato ha-diqduqit šel Rabī Yēhudah Ḥayyūy*, (Tesis Doctoral) Ramat-Gan.
- BENAVENTE ROBLES, SANTIAGA, 1986, *Tēšubot de los discípulos de Mēnahem ben Saruq contra Dunaš ben Labraṭ. Edición del texto y traducción castellana; revisada y completada por Ángel Sáenz-Badillos*. Granada.
- BLAU, JOSHUA, 1962, *Diqduq ha-‘arabit ha-yēhudit šel yēme ha-beynayim*. Jerusalén.
- BRODY, HAYYIM, 1937, “‘Al mišqal ha-‘aravi ba-širah ha-‘ivrit”. *Sefer ha-yubal lē-kabod S. Krauss*. Jerusalén.
- CORRIENTE, FEDERICO, 1986, “Métrica hebrea cuantitativa, métrica de la poesía estrófica andalusí y ‘arūd”, *Sefarad 46, Volumen en Homenaje al Prof. Pérez Castro*. Madrid, 123-132.
- DERENBOURG, JOSEPH & HARTWIG, 1880, *Opuscules et traites d’Abou ‘l-Walid Merwan Ibn Djanah de Cordove*, París.
- DOTAN, AHARON, 2001, *Biblia Hebraica Leningradensia: Prepared according to the Vocalization, Accents, and Masora of Aaron ben Moses ben Asher in the Leningrad Codex*. Peabody MA.

- 2005, *Nišanim ri'sonim bē-hokmat ha-milim (The Awakening of Word Lore, From the Masora to the Beginnings of Hebrew Lexicography)*. Jerusalén.
- DUKES, LEYB, 1844, *Grammatische Werke des R. Yehuda Chajjug. Sifre Diqduq meroš hamedaqdeqim R. Yehuda Hayyug*. Stuttgart.
- ELDAR, ILAN, 2001, "Ha-maḡor šel ha-tosafot lē-Kitāb al-tanqīṭ (*Sefer haniqud*) li-Yēhudah Ḥayyūy", *Language Studies* VIII, 141-191.
- JASTROW, MORRIS, 1897, *The weak and the geminative verbs in Hebrew by Abū Zakariyyā Yaḥyā ibn Dāwd of Fez, Known as Ḥayyūy*. Leiden.
- MARTÍNEZ DELGADO, JOSÉ, 2004, *El Libro de Ḥayyūy, Yaḥyā Ibn Dāwūd, versión original del siglo X*. Granada.
- NEUBAUER, ADOLF, 1875, *The Book of Hebrew Roots by Abu 'l-Walīd Marwān Ibn Janāḥ*. Oxford.
- NUTT, JOHN WILLIAM, 1870, *Two treatises on Verbs containing Feeble and Double Letters by R. Yehuda Hayug of Fez. Translated into Hebrew from the original Arabic by R. Moseh Gikatilia of Cordova; to which is added the Treatise on Punctuation by the same Author translated by Aben Ezra*. London-Berlin. Reimpreso en Jerusalén en 1968.
- SÁENZ BADILLOS, ÁNGEL, 1980, *Tēšubot de Dunaš ben Labraṭ. Edición crítica y traducción*. Granada.
- 1986, *Maḡberet Menaḡem, edición crítica, introducción y notas*. Granada.
- SÁENZ BADILLOS, ÁNGEL - TARGARONA, JUDIT, 1988, *Gramáticos hebreos de al-Andalus*. Córdoba.
- SCHRÖTTER, ROBERT, 1866, *Sefer Tēšubot Dunaš ha-Levi ben Labraṭ 'al Rabī Sē'adyah ha-Ga'on*. Breslau.
- SIVAN, DANIEL, 1988-9, "Ḥayyūy hayah hogeh qameš sefardi", *Lēšonenu* 53, 90-2.
- VARELA MORENO, Mª ENCARNACIÓN, 1981, *Tēšubot de Yēhudah Ibn Šešet, edición, traducción y comentario*. Granada.
- VERSTEEGH, KEES, 1980, "The Origin of the Term *qiyās* in Arabic Grammar". *ZAL* 4, 7-30.